

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มิถุนายน 2565

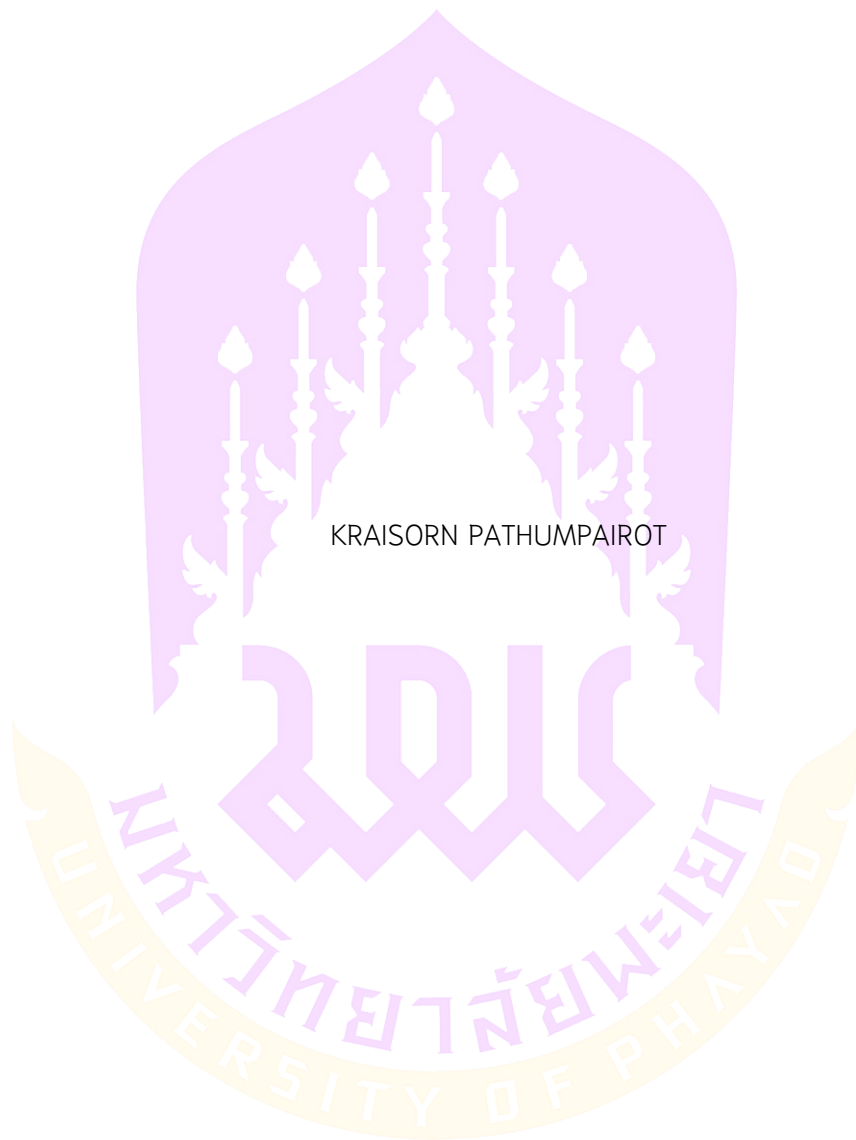
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มิถุนายน 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

SCHOOL CURRICULUM ADMINISTRATION SCHOOLS UNDER THE NAN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

June 2022

Copyright 2022 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
เรื่อง
การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาหนองน่าน เขต 2

ของ ไกรสร ปทุมไพโรจน์

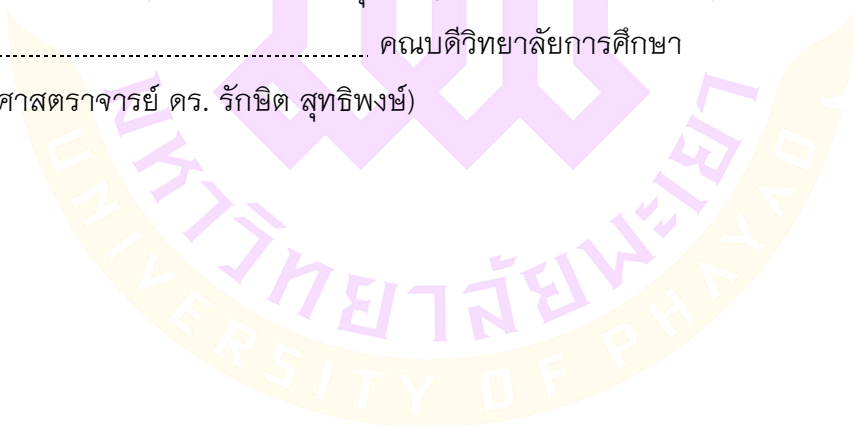
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. นลอง ชาตธูประชีวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร. ธารรัตน์ มาลัยเถาว์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิตาวัลย์ คุ้มทอง)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	ไกรสร ปทุมโพธิ์โรจน์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ดร. ธารารัตน์ มาลัยเถาว์
คำสำคัญ:	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำนวน 310 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.969 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน 2) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

Title: SCHOOL CURRICULUM ADMINISTRATION SCHOOLS UNDER THE NAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

Author: Kraisor Pathumpairot, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2022

Advisor: Dr. Thararat Malaitao

Keywords: School Curriculum Administration

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the condition of educational institution curriculum administration, schools under the Nan Primary Educational Service Area Office 2. 2) Comparison of educational institution curriculum administration. Schools under the Nan Primary Educational Service Area Office 2 classified by school size. The samples used in the study were 310 schools administrators and teachers under the Nan Primary Educational Service Area Office 2. The research tools consisted of a research questionnaire with a confidence value of 0.969. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and F-test statistic. The results that: 1) conditions of school curriculum administration the schools under the Nan Elementary Education Service Area Office 2 as a whole were at the highest level, when considering each aspect. It found that the side with the highest mean was in the aspect of creating educational institutions curriculum, followed by supervision, monitoring and evaluation. The aspect with the lowest average was conclusion and write a report. 2) Comparison of the conditions of educational institute curriculum administration. It found that the school curriculum administration under the Nan Elementary Education Service Area Office 2. Classified by school size as a whole and by aspects were not different.

กิตติกรรมประกาศ

ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาติรูป ประชีวิน ประธานกรรมการที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ดร.ธรรารัตน์ มาลัยเถาว์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้อนุเคราะห์ให้คำปรึกษาคำแนะนำตรวจสอบแก้ไขด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ยิ่ง รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่านที่ได้ให้ประสิทธิประสาทวิชา และให้แนวคิดการแสวงหาความรู้ทางวิชาการจนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่านไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 ศึกษาพิเศษ รวมถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาและคณะครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 ที่ได้อนุเคราะห์อนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยอย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนด้วยดีตลอดมา รวมถึงเพื่อน ๆ ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คุณค่าและประโยชน์ของการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ขอมอบบูชาไว้แต่บิดามารดาตลอดจนบูรพาจารย์ของข้าพเจ้าและผู้มีพระคุณทุกท่านที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสภูมิใจในความสำเร็จการศึกษา

ไกรสร ปทุมไพโรจน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การบริหารหลักสูตร.....	8
หลักสูตรสถานศึกษา	32
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
กรอบแนวคิดการวิจัย	54
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55

เครื่องมือการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	59
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
สัญลักษณ์ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล	61
ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 5 บทสรุป	78
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผลการวิจัย	80
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	88
ภาคผนวก ก ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่าง	89
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	93
ประวัติผู้วิจัย	102

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 โดยภาพรวม.....	63
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านการเตรียมความพร้อม พร้อมของโรงเรียน	64
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา.....	66
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านการวางแผน ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา.....	69
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านการดำเนินการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	72
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล.....	73
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านสรุปผลการ ดำเนินการและเขียนรายงาน.....	74
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานาน เขต 2 ด้านปรับปรุงและ พัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	75

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาด
โรงเรียน โดยภาพรวมรายด้าน.....76

ตาราง 11 แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....89

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย.....54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษานับเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันรัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน การจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพและศักยภาพนั้น มีสิ่งสำคัญที่เป็นมาตรฐานในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา คือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องชี้ทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยอย่างยิ่งการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ปวงชนชาวไทยทุกคน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2) การบริหารหลักสูตรเป็นกลไกและเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการนำหลักสูตรสู่การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ตรงตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเป้าหมายของหลักสูตรจะบรรลุผลตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรหรือไม่ มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับศักยภาพในการบริหารของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องรับรู้เรื่องราวและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 5)

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการศึกษาของทุกระบบการศึกษา ทั้งระดับชาติและระดับสถานศึกษา การจัดการศึกษาทุกระดับจะต้องมีข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนทำไม เรียนอะไร เรียนอย่างไร จะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนบรรลุตามข้อกำหนดหรือไม่ นักการศึกษาเรียกข้อกำหนดดังกล่าวว่า หลักสูตรการจัดการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจะไม่ประสบความสำเร็จหากไม่มีหลักสูตรที่เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา การที่จะพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมจำเป็นต้องกำหนดแนวทางไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน เพื่อจะได้พัฒนาคนให้เป็นบุคคลตามที่สังคมต้องการ ดังนั้นในแต่ละครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาจะต้องมีหลักสูตรเป็นแกนหลักที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันศึกษาและทำความเข้าใจให้

ตรงกัน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ (ธงชัย ช่อพฤษภา, 2548, หน้า 3-5) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยภายในและภายนอกสถานศึกษา เริ่มตั้งแต่การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศและกำกับติดตาม และการประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการบริหารจัดการหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และทักษะที่จำเป็น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคปัจจุบัน (ประเวศ เวชชะ, 2561, หน้า 438) กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการทบทวนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2579 มาใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนของชาติให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 โลกในศตวรรษที่ 21 และทัดเทียมกับนานาชาติ ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและดำรงชีวิตอย่างสร้างสรรค์ในประชาคมโลก ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จึงเห็นควรปรับปรุงหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยมนุษย์มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการบูรณาการกับความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่นำไปสู่การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ หรือสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต การใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณ ความรู้ทางด้านวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีและการสื่อสาร ในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะกระบวนการและเข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ และการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การจัดการและปรับใช้

ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพอย่างสร้างสรรค์ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ฉบับปรับปรุง 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561, สืบออนไลน์)

การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นงานสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ การดำเนินงานการบริหารหลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีกรอบภารกิจ 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินงาน และ 7) การปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้การบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสามารถวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 7)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร แต่ผลสัมฤทธิ์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงสภาพการปฏิบัติในการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรว่ามีส่วนบกพร่องที่ควรแก่การปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ และเพื่อให้การใช้หลักสูตรของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ จึงมีการติดตามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยได้นำแนวคิดด้านการบริหารหลักสูตรมาเป็นกรอบในการศึกษาค้นคว้า ผลการดำเนินงานจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงมีความประสงค์จะทำการศึกษการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งคาดว่า ข้อค้นพบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ในการบริหารหลักสูตรได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีสภาพการบริหารหลักสูตรที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ขอบเขตประชากร

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,593 คน แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 126 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,467 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 310 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 62 คน ครูผู้สอนจำนวน 248 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน

3. ตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แบบแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนรวมถึงระดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบการณ์สำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จัก

ตนเอง มีชีวิตอยู่ในสังคมและโลกอย่างมีความสุขของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารและดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ

สภาพ หมายถึง คำบรรยายที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพของการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร โดยวัดออกมาเป็น 5 ระดับ คือ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ ควรปรับปรุง ได้แก่

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความตระหนักจัดประชุมชี้แจงและพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการแต่งตั้งกรรมการบริหารหลักสูตร มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากทุกฝ่าย

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตรต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม มีการจัดงบประมาณอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การเตรียมการหรือวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ มีวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร การจัดหาหรือเลิกใช้ หรือมีการจัดทำสื่อและพัฒนาสื่ออย่างพอเพียง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ วางแผนด้านการวิจัย การวัดและประเมินผล อีกทั้งผู้บริหาร

รวมถึงครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีการวางแผนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการบริหารหลักสูตร หมายถึง การปฏิบัติงานตามแผนงาน ตามมาตรฐานและเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ ถูกต้อง จัดครูและบุคลากรเข้าสอนตรงตามความรู้ความสามารถลักษณะงานที่ปฏิบัติ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดระบบการวัดผลและประเมินผลตาม สภาพจริงของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม พร้อมทั้งการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ จัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศของความร่วมมือแบบประชาธิปไตย ประเมิน การใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลพร้อมนำไปเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผล มาปรับปรุงพัฒนา

การสรุปผลการดำเนินงาน หมายถึง การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและสรุปผล การจัดทำรายงาน การเผยแพร่ผลของการดำเนินงานด้านการบริหาร หลักสูตรของสถานศึกษานั้น ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและจัดทำบันทึกการเผยแพร่ รับฟังข้อมูลย้อนกลับ

การปรับปรุงพัฒนา หมายถึง สถานศึกษาได้นำข้อมูลย้อนกลับและผลของการ ประเมินนั้นมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ มาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหาร จัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษา

ขนาดโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียน ขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 2

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้รู้ถึงสภาพการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. เป็นแนวทางให้กับ ครู ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนและนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองน่าน เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การบริหารหลักสูตร
  - 1.1 การบริหารหลักสูตร
  - 1.2 ความสำคัญของการบริหารหลักสูตร
  - 1.3 หลักการบริหารหลักสูตร
  - 1.4 กระบวนการบริหารหลักสูตร
2. หลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.3 วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.4 บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
  - 2.5 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 2.6 สาระสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร

ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง โดยพื้นฐานแล้วเกี่ยวข้องกับการทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดโดยองค์กรหรือสถาบันไม่มีองค์กรไหนสามารถทำให้บรรลุเป้าหมายได้นอกเสียจากว่า สมาชิกทั้งหมดของกลุ่มบูรณาการเข้าด้วยกันแล้วทำเป้าหมายให้เป็นจริงการบริหารถูกมองว่าเป็นกลไกที่บริหารองค์กรเป็นที่ทราบกันในทางเทคนิคว่าการบริหาร

เป็นส่วนหลักที่เกี่ยวข้องกับการทำให้สิ่งต่าง ๆ บรรลุความสำเร็จในทางทฤษฎีได้มีนักวิชาการให้ความหมายของ การบริหารไว้ดังนี้

Drucker (1998, pp. 256) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น

Fesler and Donal (1991) ให้ความหมายของการบริหาร คือ เป็นการจัดการทำให้เกิดความสำเร็จ และเป็นการระดมให้บุคลากรดำเนินการให้ไปสู่เป้าหมาย

หวน พิณรุฬพันธ์ (2550, หน้า 3) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

ราเชนทร์ พุ่มแจ้ (2552, หน้า 11) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การร่วมมือกันทำงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ร่วมกันตั้งเอาไว้โดยอาศัยทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการจัดการที่เหมาะสมที่จะทำให้การดำเนินงานของ หน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ มีความสำเร็จลุส่งไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาใช้ โดยที่ผู้บริหารขององค์การเป็นผู้แสดงความเป็นมืออาชีพ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2553, หน้า 12) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยการอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญต่าง ๆ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554, หน้า 8) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การทำงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ และเป็นคนดี กล่าวคือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดประเมินผล การจัดอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและมีพัสดุครุภัณฑ์ที่เพียงพอ การสรรหาบุคคลมาดำเนินงานหรือมาทำการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา การดูแลนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีและอื่น ๆ ซึ่งดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการศึกษา” หรือ “การบริหารการศึกษา”

นฤมล มะยง (2557, หน้า 15) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การทำงานของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลดังกล่าวตั้งเป้าหมายไว้ โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรการบริหาร มีคน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ตามกระบวนการบริหาร แบบร่วมมือของบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

จากความหมายของการบริหาร สรุปได้ว่าการบริหารเป็นกระบวนการในการประสานการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของตามกระบวนการบริหาร คือ การวางแผน การดำเนินการ การประเมินผลหรือการตรวจสอบ และการปรับปรุง ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ขององค์การ การบริหารเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรสถานศึกษา จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการบริหารและการจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบนั่นเอง

ความหมายการบริหารหลักสูตร

การบริหารงานหลักสูตรมีความหมายคล้ายกับการบริหารงานลักษณะอื่น ๆ ในสถานศึกษาแต่อาจแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการและการประเมินผล การบริหารจัดการหลักสูตรมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Beauchamp (1981, p. 164) ให้ความหมายของการบริหารหลักสูตรหมายถึงการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่เปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตน์ (2539, หน้า 159) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่าเป็นการบริหารและดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้บริหารจะเป็นแกนนำโดยมีผู้ช่วยในฝ่ายต่าง ๆ วิชาการ ครูผู้สอน และหน่วยงานอื่นที่ส่งเสริมการบริหารหลักสูตร เช่น กรรมการสถานศึกษา กรรมการบริหารหลักสูตร เป็นต้น

สุริย์รัตน์ คำฟอย (2549, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรไว้ว่า สถานศึกษามีการกำหนดแบบแผนปฏิบัติการและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการและการบริหารทั่วไปเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เช่น มีการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ มีการประเมินคุณภาพโดยองค์การภายนอกและมีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นประจำ

วิรุฬห์ เกิดภักดี (2551, หน้า 26) อธิบายความหมายของการบริหารจัดการหลักสูตรว่า การวางแผน การอำนวยการ การประสานงาน การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากร และการติดตามประเมินผลในการนำหลักสูตรไปใช้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 1) กล่าวว่า การบริหารการจัดการหลักสูตรเป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางและครอบคลุมมิติต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ มากมายเปรียบเสมือน

การบริหารกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ประเวศ เวชชะ (2561, หน้า 399) กล่าวว่า การบริหารจัดการหลักสูตรหมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเริ่มตั้งแต่การวางแผนการใช้หลักสูตรการนิเทศกำกับติดตามและการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยใช้ทรัพยากรการบริหารให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารและดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเป็นการสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบตั้งแต่การวางแผนการใช้หลักสูตรการนิเทศกำกับติดตามการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เปรียบเสมือนแผนแม่บทนำทางและเป็นเครื่องชี้ทางให้การศึกษานั้นมีคุณภาพ ซึ่งมีความสำคัญดังนี้

Trump and Miller (1968, pp. 11–12) ได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้เด็กสามารถไปสู่จุดมุ่งหมายได้ หลักสูตรไม่ใช่เป็นแค่เพียงแนวการเรียนเท่านั้น แต่ยังรวบรวมทั้งรายการและปัญหาต่าง ๆ ไว้อีกด้วย หลักสูตรไม่ใช่เนื้อหาวิชาแต่เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่นำเข้ามาจัดกิจกรรมในสถานศึกษา

ชวลิต ชุกก่าแพง (2551, หน้า 16) ได้ให้ความหมายถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. หลักสูตรเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชนในประเทศ ซึ่งคนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับในประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนที่จะจบการศึกษาในระดับนั้น ๆ

2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา ถ้าประเทศใดที่มีหลักสูตรมีประสิทธิภาพจะสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมาด้วย

3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและติดตามผลของการจัดการศึกษาได้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา ทุกคน

4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากตัวหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ได้มีการตั้งไว้

5. หลักสูตรเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางของความรู้ ตลอดทั้งการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับอาจจะมียุทธศาสตร์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

6. หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ อนาคตการศึกษาของชาติย่อมมาจากหลักสูตรที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ประเวศ เวชชะ (2561, หน้า 399-400) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ด้านการบริหาร

1.1 ช่วยนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระดับชาติท้องถิ่นและสถานศึกษา

1.2 ช่วยนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ปรับปรุงการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3 ช่วยนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสภาพของท้องถิ่น

1.4 ช่วยนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้พัฒนาเนื้อหาสาระหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการพัฒนาครูและ ผู้เรียน

1.5 ช่วยให้ผู้บริหารเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.6 ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเช่นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

1.7 ในการจัดทำระบบข้อมูลที่เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและ ผู้เรียน

1.8 ช่วยประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้วัตถุประสงค์และผลของการจัดการศึกษาตามหลักสูตร

2. ด้านการเรียนการสอน

2.1 ช่วยให้ผู้บริหารครูตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ไปสู่การเรียนการสอน มีการวางแผนการสอนไปใช้ปฏิบัติจริงในห้องเรียนโดยให้เหมาะสมกับความถนัดของผู้เรียน

2.2 ช่วยให้ผู้ครรมีแนวทางการปฏิบัติงานที่นำหลักสูตรไปใช้ในการสอนเนื่องด้วยหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลผู้เรียน

2.3 ช่วยครูกำหนดแนวทางส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ทักษะความสามารถ ประสบการณ์และความประพฤติที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติต่อไป

2.4 ช่วยให้ผู้ครูในผลการประเมินมาพัฒนาตนเองด้านความรู้ความสามารถทักษะการเรียนการสอนการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน

สรุปได้ว่าการบริหารหลักสูตรมีความสำคัญต่อผู้บริหารและครูในการวางแผนการควบคุมกำกับดูแลการนิเทศการศึกษาการพัฒนาครู การพัฒนาผู้เรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและผลของการจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น

หลักการบริหารหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2552, หน้า 18) ได้กล่าวว่า การทำความเข้าใจหลักสูตรและให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนและถูกต้องถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ โดยมีหลักและแนวคิดที่สำคัญ 9 ประการ ดังนี้

1. การวางแผนงานหลักสูตร ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านของการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกโรงเรียนจะมีทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่า หลักสูตรสำคัญในการบริหารหลักสูตร คือจะต้องทำให้ผู้เรียนสูญเสียประโยชน์น้อยที่สุด เพราะฉะนั้นจะต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนหลักสูตรให้น้อยและสั้นที่สุด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี ต้องจัดระบบให้ดี มีข้อมูลที่ชัดเจน และเตรียมทุกอย่างให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2. การจัดระบบข้อมูลโรงเรียน นับเป็นพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารหลักสูตร ระบบข้อมูลโรงเรียนประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตร-ระบบการสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการประเมินผล
- 2.2 การบริหารจัดการ-มีข้อมูลด้านผู้เรียน ผู้สอน ว่ามีความพร้อมหรือไม่เพียงใด
- 2.3 ระบบข้อมูล-ครูอาจารย์ นักเรียน บุคลากร ผู้รู้ในชุมชน อาชีพในพื้นที่

2.4 การวางแผนกลยุทธ์ 3-5 ปี แสดงถึงวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย และขั้นตอนการปฏิบัติงาน

2.5 ระบบงบประมาณ-การบริหารงบประมาณจะต้องมีความชัดเจนตรวจสอบได้ มุ่งผลงาน และเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ

2.6 การพัฒนาการเรียนรู้-สื่อและข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล การศึกษาอบรมของครู

2.7 ระบบช่วยเหลือ-มีข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จำแนกเด็กเก่ง เด็กปกติ และเด็กด้อยโอกาส เพื่อให้การสนับสนุนช่วยเหลืออย่างสอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละกลุ่ม

2.8 บริหารบุคคล-ข้อมูลเกี่ยวกับครูอาจารย์ ทั้งในด้านการศึกษา การอบรม การจัดหา บรรจุ และเลิกจ้าง เพื่อช่วยในการพัฒนาครูให้เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรใหม่

2.9 การประเมินภายใน-จัดเตรียมข้อมูลการพัฒนาหลักสูตร บุคลากร และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กและโรงเรียน

3. เอกสารหลักสูตร จะต้องชี้แนวการสอนอย่างถูกต้อง ชัดเจน และทันสมัย เอกสารประกอบหลักสูตรและรายวิชาที่ละเอียดประณีต จะช่วยให้การบริหารหลักสูตรเป็นไปโดยง่าย สามารถติดตามการทำงานได้อย่างใกล้ชิดและเป็นขั้นเป็นตอน

4. คณาจารย์มีคุณภาพ เข้าใจหลักสูตรอย่างดี เมื่อครูเป็นผู้เขียนหลักสูตรเองแล้ว ย่อมจะทำให้การศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรเป็นไปโดยง่าย สามารถปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสภาพที่เป็นจริงในห้องเรียนได้

5. ผู้เรียนมีความพร้อมด้านความรู้พื้นฐานและคุณธรรม ทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม สถานศึกษาจะต้องจัดเตรียมระบบข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน โดยครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน

6. มีทรัพยากรสนับสนุนที่ดีและเพียงพอ การบริหารการศึกษาในอนาคตอันใกล้ เป็นการกระจายอำนาจในหลาย ๆ ด้าน ท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรในการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมทั้งเรื่องงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล แหล่งเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การระดมทรัพยากรจะต้องกระทำอย่างหลากหลาย และกว้างขวางขึ้น

7. ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาดีและมีประสิทธิภาพ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดเน้นอีกเรื่องหนึ่งคือ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะมีสอดแทรกอยู่เป็นระยะ ๆ ตลอดเวลา

บทบาทในเรื่องนี้ไม่ใช่ภาระหน้าที่ของครูคนใดคนหนึ่ง แต่ครูทุกคนจะมีบทบาทเป็นครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวได้ โดยเฉพาะครูที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก

8. มีบรรยากาศทางวิชาการที่เอื้อต่อการแสวงหาความรู้ ทุกจุดทุกมุมของโรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ ไม่ใช่จะต้องเรียนจากตำราอย่างเดียว หากครูเข้าใจก็จะสามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ามาสู่กระบวนการเรียนรู้ได้ การสร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องอาศัยความเอาใจใส่อย่างสูงจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น การจัดแสดงนิทรรศการหรือข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในโรงเรียน หากทำให้เป็นปัจจุบันและให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำ ก็จะเป็นกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวเด็กได้อีกแหล่งหนึ่ง เช่น นำผลงานของเด็กที่ดีเด่นมาแสดง ทั้งด้านศิลปะ หรือในโรงอาหาร ติดป้ายให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับโภชนาการ เป็นต้น

9. มีระบบการติดตามและประเมินผล คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรายวิชาจะต้องมาพูดคุยกันในแต่ละภาคการศึกษา และทุกสิ้นปีการศึกษา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องจัดการประเมินผล คูภาพรวม และเขียนรายงานออกมาเป็นการประเมินภายในไปในตัว เป็นการทำงานที่ผลการปฏิรูปการเรียนการสอนจะไปสู่ตัวผู้เรียนโดยตรง และควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง

ประเวศ เวชชะ (2561, หน้า 400–402) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพควรมีหลักการบริหารจัดการหลักสูตรดังนี้

1. หลักความชัดเจน เอกสารหลักสูตรต้องมีความชัดเจนไม่คลุมเครือมีความถูกต้องสมบูรณ์ทันสมัยแนวทางในการวางแผนนำหลักสูตรไปใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียน

2. หลักคุณภาพ ครูผู้สอนมีคุณภาพคือ มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร เนื้อหาวิชาหลักสูตรมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรการพัฒนาครูให้มีทักษะด้านวิชาชีพครูและมีความสามารถในการใช้เทคนิคการสอน และการประเมินผลอย่างหลากหลายสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3. หลักความพร้อม การวิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ทักษะพื้นฐานพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ในหลักสูตร โดยมีข้อมูลของผู้เรียนที่ควรรู้ เช่น กลุ่มหลังทั้งครอบครัว สุขภาพ บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความถนัดความสนใจของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น เพื่อข้อมูลของผู้เรียนมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการพัฒนาผู้เรียน

4. หลักการสนับสนุนมีการสนับสนุนที่ดีส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่ดีและเพียงพอที่เลือกการใช้หลักสูตร เช่น งบประมาณในการพัฒนาครู ผู้เรียน เทคโนโลยี สื่อวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ เป็นต้นรวมทั้งมีบรรยากาศทางวิชาการอำนวยความสะดวกหาความรู้และบรรยากาศทางสังคมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน

5. หลักประสิทธิภาพมีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการหลักสูตรการดำเนินการใช้หลักสูตรมีระบบความการที่ปรึกษาพร้อมจะช่วยเหลือแนะนำการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนกับผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

6. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จมีระเบียบวินัยตามกฎระเบียบปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ผู้เรียน สังคม ชุมชนในชาติโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนและส่วนรวมเป็นสำคัญ

7. หลักคุณธรรมผู้บริหารครูยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนในการปฏิบัติงาน

8. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบทั้งภายในภายนอกสถานสถานศึกษา เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐเอกชน เป็นต้น ได้ร่วมรับรู้แสดงความคิดเห็นตัดสินใจรวมทั้งร่วมสนับสนุนติดตามและตรวจสอบการบริหารจัดการหลักสูตร

9. หลักการนิเทศกำกับติดตาม มีเทคนิคการนิเทศอย่างหลากหลายเพื่อป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีระบบการควบคุมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

10. หลักการประเมินผล มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างหลากหลายกำหนดสิ่งที่จะประเมินอย่างเฉพาะเจาะจง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการประเมินมีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการประเมินผลมีการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักการบริหารหลักสูตรต้องคำนึงถึงความชัดเจนสมบูรณ์ของเอกสารหลักสูตรคุณภาพของหลักสูตรความพร้อมของผู้เรียนการกระจายอำนาจความรับผิดชอบและมีคุณธรรมการมีส่วนร่วมการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการบริหารหลักสูตร

ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษาหลายหน่วยงานได้เสนอขั้นตอนในการบริหารหลักสูตร ไว้ดังนี้

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, หน้า 34) ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับ การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และต้อง ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาต้องดำเนินงาน 3 ขั้นตอน 7 ภารกิจ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีภารกิจดังนี้

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนนาร่องโรงเรียนเครือข่าย หรือโรงเรียนแกนนำ ที่เข้าสู่โครงการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2551 จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของ สถานศึกษา ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการดำเนินการ ดังนี้

1. มีการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการให้ความร่วมมือบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยสำรวจสภาพปัจจุบันจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุมชี้แจงแนวทางของการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย สื่อวัสดุอุปกรณ์ เอกสารหรือศึกษาจากโรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่ายหรือโรงเรียนแกนนำ

2. พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เอกสารประกอบหลักสูตรสภาพปัญหาและความต้องการของบุคลากร จัดอบรมสัมมนาและฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร สร้างเครือข่ายและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3. ดำเนินการจัดการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ทั้งแปดกลุ่มสาระรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้น

4. จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ให้ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน โดยการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นแล้วนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้น มาจัดให้เป็นระบบระเบียบ

5. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และตอบสนองนโยบาย ภาครัฐ ระเบียบ และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการดำเนินการจัดการศึกษาให้อยู่ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กร ในชุมชนทุกฝ่ายให้ได้ทราบและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่มีความหลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว บ้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โสโมเพจ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้ง ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมพบประชาชน

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ในกระบวนการบริหารหลักสูตร จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้าน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการจัดทำ หลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน โดยจัดประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรม ทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดเตรียม อาคารสถานที่ จัดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน และกำหนด แผนการดำเนินงานเป็น ขั้นตอนด้วยที่ชัดเจนมีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมารับผิดชอบ การศึกษาเอกสารหลักสูตร ในแต่ละ สาระ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดทำ ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ครบทุกด้าน เช่น ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลโรงเรียน ข้อมูลชุมชน ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ คุณภาพนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา มีภารกิจดังนี้

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ของช่วงชั้นต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งเข้าใจโดยมีกระบวนการในการดำเนินงาน ตามแนวทางของนักรการศึกษา สถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อปฏิบัติในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย

1. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
3. กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4. จัดทำโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน
5. กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
6. จัดทำคำอธิบายรายวิชา
7. จัดทำหน่วยการเรียนรู้
8. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
9. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
10. กำหนดสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้
11. กำหนดการวัดและประเมินผล
12. บริหารงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรของสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษานั้น

การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องตอบสนองถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้สอนจะต้องปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตนเอง ให้สอดคล้องความต้องการของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ถ้าหากมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา สถานศึกษาจึงควรดำเนินการในการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์

สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่าโลกและสังคมรอบ ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตลอด สถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายความว่า ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาสามารถมองเห็น และคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคตที่จะมีผลต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ที่จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การศึกษาค้นคว้า และการติดตามความเปลี่ยนแปลงของ สิ่งแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา จะทำให้สถานศึกษาเกิดวิสัยทัศน์ขึ้นได้

นอกจากนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมของชุมชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการแสดงความ ต้องการหรือ

วิสัยทัศน์ที่ปรารถนา อยากให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาให้เป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการและการติดตามผลการปฏิบัติ ตลอดจนมีการจัดทำรายงานแจ้งต่อสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับ ให้แก่สถานศึกษาเพื่อให้ได้มีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและได้มาตรฐานสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติต่อไป

2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ ที่สถานศึกษา ได้มีการกำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ จากช่วงชั้นให้เป็นรายปีหรือเป็นรายภาคพร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูได้นำไปออกแบบ การจัดการเรียนการสอน การบูรณาการ โครงการ ร่วมกับเวลาเรียน การมอบหมาย/โครงการ แฟ้มผลงานหรือการบ้าน โดยมีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา หลักสูตรดังกล่าวจะเป็น หลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงานในการจัดการศึกษาทุก ๆ ด้านของสถานศึกษา

3. การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค

สถานศึกษาจัดการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่าง ๆ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ เป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ตามเป้าหมายและตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วย พิจารณากำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งพิจารณาใช้ภูมิปัญญา ท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสามารถกำหนดในลักษณะแบบผสมผสานบูรณาการ จัดเป็นชุด การเรียนแบบยืดหยุ่นหรือจัดเป็นโครงการได้

4. การออกแบบการเรียนการสอน

จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สถานศึกษา จะต้องมอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยกำหนดผลการเรียนที่คาดหวังว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้สาระของแต่ละเรื่องที่กำหนดได้ในระดับใด ยกตัวอย่าง วิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ และมีมาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้ จำนวนในชีวิตจริง ผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นไว้ว่า ผู้เรียนสามารถมีความคิดรวบยอดและ ความรู้สึกเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับ และศูนย์ และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะมีความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สามารถนับได้ 1-100 และมากกว่า เป็นต้น การออกแบบ การเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนพัฒนา ได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ด้านทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และสังคม

5. การกำหนดเวลาเรียนและกำหนดจำนวนหน่วยกิต

การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่ จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมี ทักษะกระบวนการในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้ คอมพิวเตอร์ ด้วย วิธีการสอนที่ยึดหัวข้อเรื่องมาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือ สังคมศึกษาเป็นหลัก ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น มีบูรณาการการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระ ต่างๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระ การเรียนรู้เป็นรายปี

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต้อง วางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วนั้น ก่อนที่จะนำไปใช้จะต้องมีการวางแผน ในการดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมาย ได้แก่

1. การวางแผนบริหารการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้บริหารทำความเข้าใจกับครู ให้พัฒนาดตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้น ผู้เรียนสำคัญที่สุด

2. การวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคน สามารถดำเนินการแนะแนวในด้านการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพให้กับผู้เรียนหรืออาจจัด ศูนย์ แนะแนวของสถานศึกษาและร่วมกันวางแผนการจัดการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองจุดเน้น ของสถานศึกษา ได้แก่ บริการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ สนับสนุนการ เรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดกิจกรรมที่สนอง ต่อความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

3. การวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน โดยระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ภายในและ นอกสถานศึกษามีสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริม การทำวิจัยและพัฒนา นิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร จะต้องมีการดำเนินงานตามแผนการ ที่วางไว้ โดยการตรวจสอบความพร้อมของหลักสูตรก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่

ความพร้อมของหลักสูตรแม่บท ครูผู้สอน ผู้เรียน โครงการ การสร้างบรรยากาศ การจัดหา สื่ออุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและประเมินผล การแนะแนว การวิจัยพัฒนาผู้เรียนและการนิเทศติดตามผลของการใช้หลักสูตร

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติและการนำไปใช้ต้องมีความสอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็น ขั้นตอนสำคัญยิ่งและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการนำ หลักสูตรไปใช้ ในขั้นตอนนี้ คือวิธีการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตาม ภารกิจที่ 2 และภารกิจที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาได้ กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้
2. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน
3. การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก
4. การจัดให้มีการรายงานผลการเรียนรู้ต่อชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน มีภารกิจดังนี้

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผลและการรายงานผลการจัดการศึกษาเป็น กระบวนการที่เป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก กระทรวง ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการที่มา จากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพในการกำหนดดูแลและประเมินผลจะต้องมีการรายงานผล จากทุกระดับ ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบเพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพ ต่อไป

1. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ภายในสถานศึกษา

2. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ภายนอกสถานศึกษา

ดังนั้น การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องมีดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศเพื่อที่จะกำกับ ติดตามและประเมินผล มีการกำหนดวางแผนดำเนินการ การเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ ภายใน การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการบริหารจัดการหลักสูตร

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน

การสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการศึกษาส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน และการวัดผล ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยทั่วไปแล้วจะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน หรือ 3 ระยะด้วยกัน คือ

ระยะที่ 1 ประเมินหลักสูตรก่อน คือ การประเมินผลหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้เป็นการประเมินหลักสูตรเมื่อสร้างงานเสร็จแล้ว ผู้สร้างดูว่าดีหรือไม่เพียงใด มีข้อที่ควรแก้ไข และปรับปรุงอะไรบ้าง อาจจะให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หรือวิจัยดูก็ได้

ระยะที่ 2 การประเมินผลหลักสูตรในขณะที่ดำเนินการว่า หลักสูตรที่ทำขึ้นนั้นนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลเพียงใด เพื่อหาข้อบกพร่องจะได้หาข้อแก้ไขให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินเมื่อจบโครงการหรือประเมินเมื่อประกาศใช้หลักสูตรแล้วซึ่งเป็นการประเมินหลักสูตรที่ใช้อยู่แล้ว เพื่อที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สรุปได้ว่า ในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เมื่อสิ้นปีการศึกษาสถานศึกษาควรจัดทำสรุปรายงานผลการใช้หลักสูตร โดยดำเนินการประเมินและรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูล ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา และสรุปผลจัดทำเป็นรายงานผลการใช้ หลักสูตร เพื่อเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบหรือนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

ภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาเมื่อใช้แล้วก็ควรจะมีการประเมินและพัฒนาให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาต้องให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและงานวิชาการร่วมกันวางแผนการดำเนินการประเมินหลักสูตรฯ โดยการกำหนดเครื่องมือประเมิน แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา

2. สถานศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการนำผลจากการติดตามประเมินผล และรายงานผลมาพิจารณาวางแผน ปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดทำและการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทหรือสภาพของแต่ละสถานศึกษา

ดังนั้นสรุปได้ว่ากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรมี 7 ภารกิจ ได้แก่ ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการ และเขียนรายงาน

ภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

ประเวศ เวชชะ, (2561, หน้า 430-443) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน ควรจะมีการวางแผนการใช้หลักสูตร ดังนี้

1.1 การวางแผนวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 การวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการจัดหลักสูตรการศึกษา

1.3 วางแผนงบประมาณในการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน การวัด ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์การพัฒนาบุคคล เป็นต้น

1.4 วางแผนพัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.5 วางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ครูผู้เรียนผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น

1.6 วางแผนการจัดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเช่นโครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดประเมินผล เกณฑ์การจบการศึกษา ในแต่ละระดับ เป็นต้น

1.7 วางแผนการเตรียมการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

1.8 วางแผนการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

1.9 วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

2. การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียนรู้ โดยครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการใช้หลักสูตรและสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ของสถานศึกษามี ดังนี้

2.1 สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา เช่น เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลการใช้หลักสูตรคู่มือครู ระเบียบการวัดประเมินผล เป็นต้น หลักสูตรที่นำมาใช้จะประสบความสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ด้วยความสามารถของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2 สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างหลักสูตรโดยกำหนดจำนวนชั่วโมงสำหรับแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เรียบร้อยแล้วจึงแจ้งให้ครูผู้สอนเพื่อเตรียมวางแผนพัฒนาผู้เรียนสู่สถานศึกษาสามารถคำนวณจำนวนชั่วโมงรวมทั้งหมดมากกว่าจำนวนชั่วโมงรวมของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้ได้ตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษาไม่ต้องแสดงรายวิชาที่จัดเกินจากที่หลักสูตรแกนกลางกำหนดพร้อมให้เหตุผลไว้นอกกรอบหลักสูตรแกนกลาง

2.3 ครูผู้สอนจัดทำคำอธิบายรายวิชาในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกวิชาทุกระดับชั้นต้องนำเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรระดับท้องถิ่นที่กำหนดโดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาจากการเรียนรู้และให้ผู้เรียนด้วย

2.4 ครูผู้สอนจะทำโครงสร้างรายวิชาโดยกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดและกำหนดสาระการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.5 ครูผู้สอนจัดทำหน่วยการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้และสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามระเบียบการวัดและประเมินผล

2.6 ครูจัดการเรียนการสอนทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

2.7 ครูประเมินผลการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดชั้นปีและช่วงชั้น

3. การสนับสนุนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา

สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม เนื่องจากการจัดการศึกษาในแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านทรัพยากรงบประมาณ สถานที่ และบุคลากร รวมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและความต้องการที่แตกต่างกัน ดังนั้นก็นำหลักสูตรไปใช้ความคิดความสัมพันธ์กับบริบทต่าง ๆ ดังกล่าว การนำหลักสูตรไปใช้ต้องจัดมาตรการส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การพัฒนาบุคลากรการพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาหลักสูตรและใช้หลักสูตรซึ่งในที่สุดจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จ สถานศึกษาจะต้องพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบต่อเนื่องเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดประเมินผลโดยมีมาตรฐานและตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายมีการจัดการเรียนรู้แบบ บูรณาการการฝึกทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมรูปแบบการพัฒนาบุคลากรจะต้องใช้ การนิเทศแบบกลุ่มและเป็นรายบุคคลโดยการสอนแนะ coaching การศึกษาดูงานการฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพการศึกษาควรกำหนดขั้นตอนการพัฒนาบุคลากรดังนี้

3.1.1 แต่งตั้งคณะทำงานด้วยการบริหารบุคคลดำเนินงานวางแผนพัฒนา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

3.1.2 ประเมินความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา

3.1.3 ดำเนินการพัฒนาบุคลากรตามแผนดำเนินการได้ในหลายลักษณะเช่น การประชุมสัมมนาการอบรมเชิงปฏิบัติการการศึกษาดูงานโดยเฉพาะเน้นการพัฒนาครูผู้สอน ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนลักษณะ อันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ตลอดจนใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นต้น

3.1.4 ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีภาวะผู้นำด้านหลักสูตรและการสอนโดยจัดให้มี โอกาสเข้าอบรมแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและทำให้ เข้าใจถึงปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้รวมทั้งการประเมินหลักสูตรของ สถานศึกษา

3.2 การสนับสนุนงบประมาณทรัพยากรทางการศึกษาและการสนับสนุน งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

3.2.1 จัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการพัฒนาหลักสูตรและ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งงบประมาณเพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรและจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

3.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อวัสดุอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับความต้องการให้มีห้องเรียนสถานที่เรียนในห้องพิเศษต่าง ๆ อย่างเพียงพอเช่นห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ห้องเรียนคอมพิวเตอร์โรงฝึกงานห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายห้องประชุมขนาดต่าง ๆ สนามกีฬาและโรงยิม เป็นต้น

3.2.3 จัดสรรการใช้ทรัพยากรของการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเฉพาะด้านการใช้อาคาร สถานที่ต่าง ๆ เช่น คำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนของห้องเรียนห้องสมุดที่เอื้ออำนวย ให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

3.2.4 บริหารทรัพยากรบุคคลากรอย่างมีประสิทธิภาพการจัดครูเข้าสอนเป็น สิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างมากในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้จึงควรจัดให้ครูควรมีความรู้ความสามารถและความถนัดอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

3.3 การมีส่วนร่วมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการส่งเสริมการจัดทำและใช้หลักสูตร เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในการศึกษาและสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาดังนี้

3.3.1 ให้ฝ่ายต่าง ๆ ของผู้ปกครองชุมชนและผู้เรียนซึ่งมีผู้ได้รับผลโดยตรง จากการใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพการจัดการ การศึกษา

3.3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมคิดร่วมทำการศึกษาคควรจัดสรรเวลาให้ครู ได้วางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานโดย การใช้กระบวนการกลุ่มพยายามลดภาระงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

3.3.3 สร้างเครือข่ายให้เกิดการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาอาจเป็นเครือข่ายภายในเช่นเครือข่ายสถานศึกษาเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสามารถจะสนับสนุนและส่งเสริมให้มีทรัพยากรและปัจจัยเพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการ การหลักสูตร ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.4 การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการแห่งความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการ จัดการการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับระยะการทางบริหารวิชาการเรื่องการศึกษาจะต้องส่งเสริมและ สนับสนุนให้เกิดขึ้นโดยดำเนินการดังนี้

3.4.1 จัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพทั้งเรื่องการจัด กลุ่มผู้เรียนและโครงการที่จะส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรมการจัดตารางสอนของครู การลงโทษและให้รางวัลผู้เรียน

3.4.2 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งห้องสมุดแหล่งการเรียนรู้มุมค้นคว้า แก่ครูผู้สอนและผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนการสอน

3.4.3 สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ทรัพยากรเศรษฐกิจอาชีพและความต้องการของท้องถิ่นความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำสภาพปัญหาต้องการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน

3.4.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดการความรู้ในส่วนที่เป็นประสบการณ์ในตัวครูนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในการบริหารชั้นเรียนอย่างเหมาะสมเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะกระบวนการการทำงานเป็นทีม

3.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้เพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ ทั้งที่เป็นการส่งเสริมความเป็นนักวิชาการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับบรรยากาศทางวิชาการซึ่งสถานศึกษา จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้นโดยดำเนินการ ดังนี้

3.5.1 จัดระบบการบริหารงานทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งเรื่องการจัดกลุ่มผู้เรียนและโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และคุณธรรมการจัดตารางสอนของสถานศึกษาการลงโทษและให้รางวัลผู้เรียน

3.5.2 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งห้องสมุดแหล่งการเรียนรู้มุมค้นคว้า แก่ครูผู้สอนและนักเรียนในการพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

3.5.3 สนับสนุนให้มีระบบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ทรัพยากรเศรษฐกิจอาชีพและความต้องการของท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ครูสามารถนำสภาพปัญหาต่าง ๆ บูรณาการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน

3.5.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อบริหารจัดการความรู้ในส่วนที่เป็นประสบการณ์ในตัวครูนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้หรือบริหารชั้นเรียนอย่างเหมาะสมอีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะกระบวนการการทำงานเป็นทีม

3.5.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอหรือเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เรียนรู้นวัตกรรมใหม่ ๆ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมความเป็นนักวิชาการแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

การนิเทศกำกับติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

4.1 สถานศึกษากำหนดนโยบายกรอบแนวคิดทิศทางการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและลงสู่ห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 สถานศึกษามีการนิเทศกำกับติดตามอย่างเป็นระบบตามแผนที่วางไว้ด้วยการกำหนดเป็นปฏิทินตลอดปีการศึกษาโดยการกำหนดผู้นิเทศกำกับติดตามวิธีการนิเทศกำกับติดตามกลุ่มเป้าหมายและหลักการใดทางการนิเทศกำกับติดตามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 สถานศึกษานิเทศกำกับติดตามการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.4 สถานศึกษานิเทศกำกับติดตามการวัดและประเมินผลและการตัดสินผลการเรียนผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.5 สถานศึกษาใช้การประกันคุณภาพภายในและการประเมินภายนอก สถานศึกษาเป็นกลไกในการกำกับติดตามการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลการจัดการเรียนการสอนพัฒนาสื่อวัตกรรมการสอนการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและการวัดและประเมินผลผู้เรียน

4.6 มีกลไกในการกำกับติดตามคุณภาพทางการศึกษาโดยใช้การประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาในท้องถิ่นมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

4.6.1 จะทำได้กำหนดเป้าหมายจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

4.6.2 จัดทำแผนงานและวิธีการส่งเสริมสถานศึกษาให้มีการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนาการจัดการศึกษาของตนเองอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น

4.6.3 ติดตามกำกับดูแลส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพื้นที่ด้วยอาจร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น

4.7 ตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบและจัดระบบฐานข้อมูลคุณภาพผู้เรียนเพื่อใช้ในการกำกับคุณภาพการศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา

5. การประเมินการใช้หลักสูตร

การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรว่าเมื่อนำหลักสูตรไปใช้แล้วผู้เรียนที่จบหลักสูตรสถานศึกษามีคุณภาพของผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่ พิจารณาประเมินจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่จะปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรวิธีการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การประเมินหลักสูตรสามารถดำเนินการในทุกช่วงเวลาของการบริหารจัดการหลักสูตรคือการนำหลักสูตรไปใช้ระหว่างการทำเนิงานหลักสูตรไปใช้และหลังจากนำหลักสูตรไปใช้การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาต้องทำให้ครอบคลุมประเด็นสำคัญต่อไปนี้

5.1 การประเมินคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้รวมทั้งนำผลการประเมินช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้นกรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมประเมินผลผู้เรียนโดยสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น สถานศึกษาควรดำเนินการประเมินผลผู้เรียนดังนี้

5.1.1 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนด

5.1.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาและจัดให้มีการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5.1.3 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องดำเนินการด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายเพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้านทั้งด้านความรู้ความคิดกระบวนการพฤติกรรมและเจตคติเหมาะสมกับ

สิ่งที่ควรวัดธรรมชาติวิชาและระดับชั้นของผู้เรียนโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเที่ยงตรง ยุติธรรมและเชื่อถือได้

5.1.4 การวัดประเมินผลผู้เรียน พิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการทำแบบทดสอบ ควบคุมไปในกระบวนการเรียนรู้อยู่ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา

5.1.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบผลการ ประเมิน การเรียนรู้

5.1.6 ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถานศึกษาและ ระหว่างรูปแบบ การจัดการศึกษา

5.1.7 จัดทำ และออกเอกสารหลักฐานทางการศึกษาเพื่อเป็น หลักฐานการ ประเมินผลการเรียนรู้รายงานผลการเรียนแสดงวุฒิการศึกษาและรับรองผลการเรียนของ ผู้เรียน

5.2 การประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาการประเมินการใช้หลักสูตรโดยการ วิจัยและพัฒนาหลักสูตรมุ่งเน้นศึกษาแนวโน้มและทิศทางการศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองรวมทั้ง ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่มและผู้เรียนเพื่อเข้าสู่โลกอนาคตงานมีการวิจัยใน ประเด็นต่าง ๆ เช่นการประเมินตัวหลักสูตรความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักสูตร ความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบ ความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และกรอบ หลักสูตรท้องถิ่น ความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน ความเหมาะสมของแนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และระบบการวัด และประเมินผล การประเมินความต้องการจำเป็นในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของ ผู้เรียน เพื่อนำมาใช้กำหนดการเรียนรู้และเวลาเรียนการประเมินความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนการประเมินลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นต้น

5.3 การประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษาดำเนินการ วิจัยโดยมุ่งเน้นการศึกษาที่เน้นการบริหารจัดการหลักสูตรและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของครู เช่นการวิจัยเชิงสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการสอนของครูภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรของสถานศึกษาในการดำเนินงานด้านหลักสูตรการสนับสนุน ทรัพยากรในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านบริหารหลักสูตรของผู้บริหารการนิเทศของ ศึกษาพิเศษเป็นต้น

5.4 การติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาการติดตามผลการใช้หลักสูตรเป็นการติดตามจากผลผลิตของหลักสูตรคือผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรมีคุณภาพประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพด้วยการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ท้องถิ่น สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งเครือข่ายการวิจัยพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นต้น

ดังนั้นการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการดำเนินการของสถานศึกษาตั้งแต่การวางแผนการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การนิเทศและกำกับติดตามและการประเมินการใช้หลักสูตร โดยพิจารณาให้สอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และรายละเอียดในเขตพื้นที่การศึกษาได้จัดทำเพิ่มเติมรวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียนโดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลักสูตรสถานศึกษา

1. ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาเป็นแหล่งของการใฝ่หาความรู้ จึงจำเป็นต้องมีหลักสูตร คือ หลักสูตรสถานศึกษาต้องครอบคลุมภาระงาน การจัดการด้านการศึกษาทุก ๆ ด้านหลักสูตรสถานศึกษาจึงประกอบด้วยการเรียนรู้ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาในแต่ละแห่งจะต้องมีการวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งบุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วม รวมถึงผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ปัญญา แก้วกีฎ (2552, หน้า 26) กล่าวว่า หลักสูตรสถานศึกษา คือ หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำหรือปรับปรุง พัฒนาขึ้น โดยจัดทำองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรตามขอบข่ายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วจัดทำสาระหรือรายละเอียดให้สอดคล้องกับบริบท สภาพปัญหา ความต้องการ ของสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนจึงมีส่วนที่เป็นแกนหลักเหมือนกัน แต่แตกต่างกันส่วนที่เพิ่มเติมจากวิสัยทัศน์และความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 4) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผน แนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถโดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้น ของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง และใช้ชีวิตอยู่ใน โรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้และประสบการณ์ อื่น ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งจะวางแผน เพื่อพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แบบ แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงระดับของมวล ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้ ทักษะไปสู่การ ปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จ ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

2. จุดมุ่งหมายหลักสูตรสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนดหลักสูตร แกนกลางและให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิก ที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งเรียกว่า “หลักสูตรสถานศึกษา” ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้มี ความสามารถมีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล มีโอกาสใช้ข้อมูล สารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจในการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

2. หลักสูตรสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและศรัทธาในความเชื่อมั่นของ ตนความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม สถานศึกษาต้อง พัฒนา หลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน มีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจ

แบบมี ข้อมูล และเป็นอิสระเข้าใจในความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมโดยรวม สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้ เป็นธรรม มีความเสมอภาค มีความตระหนัก เข้าใจและยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิต อยู่ ยึดมั่นให้ข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

3. หลักสูตรสถานศึกษา ควรเกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็น ปัญหา จุดเด่น เอกลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ มากำหนด เป็นสาระและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน บนพื้นฐานของหลักสูตรแกนกลางและเพิ่มเติม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้หรือรายวิชาได้ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ ของสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การออกแบบหลักสูตร สถานศึกษาให้มีคุณภาพ

4. หลักสูตรสถานศึกษา พัฒนามาจากข้อมูลสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา และชุมชน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการระดมทรัพยากรทั้งของ สถานศึกษาและชุมชนมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเกิดจากการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมี แนวคิดที่ว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อมและสภาพชุมชนต่างกัน ความต้องการของ ผู้เรียนต่างกัน โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ดีไม่ได้กำหนดจากส่วนกลางเพียงอย่าง เดียวแต่จะต้องเป็นการกำหนดร่วมกันระหว่าง ผู้ที่ใกล้ชิดและมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมาก ที่สุดคือ คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

3. วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 4-5) ได้กำหนด วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย ของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลัง ของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็น พลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็น

ต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา อย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ข, หน้า 7) ได้กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้มุ่งเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ทุกระดับ ทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับต้องมีการประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจเอกชน บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการหลักสูตรจะต้องทราบถึงบทบาทและหน้าที่ในการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแบบต่อเนื่อง จะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสั่งการมาเป็นผู้ร่วมคือร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาท ดังนี้

1. จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา
2. เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา
3. ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา
4. สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษามีความรู้และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
5. มีการนิเทศภายใน เพื่อทำการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ

6. จัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น

บทบาทของครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้ ครูเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการชี้แนวทางการนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูล มีทักษะในการใช้สื่อ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูลมาใช้ได้สะดวก วิธีการที่ครูสามารถทำได้ในฐานะผู้เอื้ออำนวยความสะดวกที่ดี เช่น ให้ออกาสผู้เรียนที่สนใจสามารถสืบค้นได้จากซีดีรอมหรือโฮมเพจในอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ครูจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่นักเรียน และเป็นผู้เพื่อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ก็ต่อเมื่อครูเป็นผู้ที่เรียนรู้มาก่อน นั่นหมายความว่า ครูจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เป็นคนช่างสังเกตและคิด แลกจวนกับข้อมูลและความรู้ที่ผ่านเข้ามาในสมองด้วยการตั้งคำถามและหาทางพิสูจน์เรื่องเหล่านี้ให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ครูยังมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจให้กระจ่าง
2. ศึกษาหลักการวิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
3. ร่วมวางแผนและร่วมพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา
4. ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้น ตามสภาพปัญหาความต้องการ ของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระมาตรฐานสัดส่วนของเวลาและหน่วยการเรียนรู้
6. นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียนโดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน
7. วางแผนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นและนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป
8. ร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรกับสถานศึกษา

บทบาทของผู้เรียน

เนื่องจากผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรทุกหลักสูตรขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรงผู้เรียนจึงควรมีส่วนแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนให้ผู้รับผิดชอบพัฒนาหลักสูตรได้ทราบและเนื่องจากผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาโดยตรงผู้เรียนจะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือเป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุขได้ผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเองจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องความถนัดความสนใจและความสามารถของตนเองบทบาทหน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครูวางแผนการเรียนรู้ของตนเองตามความถนัดความสนใจและความสามารถของตนเอง
2. มีความรับผิดชอบใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และบริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ
3. ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ พร้อมทั้งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการประเมินและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง
5. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนโดยช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

บทบาทของผู้ปกครอง

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เปิดโอกาสให้บิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรฐาน 24) ฉะนั้นบิดามารดาและผู้ปกครองจะต้องปรับเปลี่ยนความคิดในการฝากบุตรหลานไว้ในความดูแลของครูมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยผู้ปกครองควรจะมีบทบาท ดังนี้

1. กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาและกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา
3. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. อบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ให้ความรักความอบอุ่นส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
5. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสม
6. ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้องประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน
7. พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อนำครอบครัวไปสู่สถาบันแห่งการเรียนรู้
8. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

บทบาทของชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่นและร่วมกับสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีบทบาท ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา
2. มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม
3. เป็นแหล่งการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
4. ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา
5. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 40 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา

2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. ให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งคณะทำงานที่สถานศึกษาแต่งตั้ง
5. สนับสนุน ส่งเสริมการบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
6. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อส่งเสริมการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสื่อสารจารีตประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชาติ
7. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

5. มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

1.1 มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ

1.2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

1.3 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

1.4 มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

1.6 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
  - 2.1 การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
  - 2.2 ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
  - 2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
  - 2.4 สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

1. มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
2. ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
4. ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
5. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ดังนั้นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบไปด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการ และมาตรฐานที่ 3 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. สำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ก) ได้สรุปข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งเส้นทางการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาไว้ ดังนี้

6.1 หลักสูตรฉบับใหม่มีเจตนารมณ์ที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรเดิมไปสู่การปฏิบัติวงกลมไต่ต่าง ๆ ที่ช่วยลดภาระในการทำงานของสถานศึกษาและเอื้อต่อการดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรโดยรวมมากขึ้น ทั้งนี้ได้พยายามจัดทำโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตรให้มีความชัดเจนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันและนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น หลักสูตรใหม่จึงได้ขยายรายละเอียดในองค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้มีความชัดเจนมากขึ้นและตั้งชื่อให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 27 (1) “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนจนเพื่อการศึกษาต่อ” และคณะที่ปรึกษาด้าน กฎหมายได้ให้คำแนะนำเพื่อให้ชื่อหลักสูตรสอดคล้องหลักการและกฎหมาย จึงให้ใช้ชื่อหลักสูตรฉบับใหม่นี้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

6.2 ประเด็นสำคัญใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีประเด็นสำคัญที่ปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมจาก หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้แก่

6.2.1 การกำหนดรายละเอียดคุณภาพผู้เรียน

6.2.2 การกำหนดระดับการศึกษา

6.2.3 การจัดโครงสร้างเวลาเรียน

6.2.4 การทบทวนมาตรฐานและกำหนดตัวชี้วัด

6.2.5 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

6.2.6 การบริหารจัดการหลักสูตร

6.3 การกำหนดคุณภาพนักเรียน อันเป็นเป้าหมายที่หลักสูตรปรารถนาให้ทุกภาคส่วนเห็นภาพชัดเจนตรงกัน โดยมีการกำหนดเป็นจุดหมายและขยายรายละเอียดในส่วนของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ได้แก่

6.3.1 ความสามารถในการสื่อสาร

6.3.2 ความสามารถในการคิด

6.3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

6.3.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

6.3.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่

6.3.6 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

6.3.7 ซื่อสัตย์สุจริต

6.3.8 มีวินัย

6.3.9 ใฝ่เรียนรู้

6.3.10 อยู่อย่างพอเพียง

6.3.11 มุ่งมั่นในการทำงาน

6.3.12 รักความเป็นไทย

6.3.13 มีจิตสาธารณะ

นอกเหนือจากการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยทำความเข้าใจและเลือกวิธีการพัฒนาผสานเข้าไปในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งนี้หน่วยงานการศึกษาในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมรายละเอียดอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการภูมิสังคมและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นได้

6.4 กำหนดระดับการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ ระดับประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 1-6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) แทนการเรียกช่วงชั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของลักษณะเฉพาะของการจัดการหลักสูตรและลักษณะการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

6.4.1 ระดับประถมศึกษา เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สมดุลทั้งร่างกาย สติปัญญา สังคมและวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับที่สูงขึ้น

6.4.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตนเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และศึกษาต่อ

6.4.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้านเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อ

6.5 การจัดเวลาเรียนและโครงสร้างเวลาเรียน ในระดับประถมศึกษาให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปีและเรียนวันละไม่เกิน 5 ชั่วโมง ส่วนระดับมัธยมศึกษา ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้จัดเป็นรายภาคเรียนวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมงและใช้ระบบหน่วยกิต มีการกำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานเพื่อให้สถานศึกษาใช้เทียบเคียงและจัดยึด

หยุดได้ตามความเหมาะสมมีการกำหนดเวลาเรียนเพิ่มเติมเพื่อให้สถานศึกษาจัดเพิ่มในรายวิชา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หรือจัดเป็นวิชาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำ “กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์” เพิ่มเติมใน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ ผู้เรียนได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำประโยชน์แก่สังคม และเรียนรู้ในโลกของความเป็นจริงในสังคมมากขึ้น โดยกำหนดเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

6.5.1 ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) รวม 6 ปี จำนวน 60 ชั่วโมง

6.5.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-3) รวม 3 ปี จำนวน 45 ชั่วโมง

6.5.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 4-6) รวม 3 ปีจำนวน 60 ชั่วโมง

6.6 การทบทวนมาตรฐานในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีการปรับภาษาและหลอมรวมบางมาตรฐานให้มีความเหมาะสมมากขึ้น โดยมีการปรับลด จำนวนมาตรฐานการเรียนรู้จาก 76 มาตรฐาน เป็น 67 มาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีการ ดำเนินการจัดลำดับ เส้นพัฒนาของความรู้กระบวนการคุณธรรม จริยธรรม ไปสู่มาตรฐาน การเรียนรู้นำเสนอเป็น “ตัวชี้วัดชั้นปี” และ “ตัวชี้วัดช่วงชั้น” สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ตัวชี้วัดกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้วัดประเมินคุณภาพผู้เรียนเมื่อผ่านระดับชั้นต่าง ๆ ใช้ในการเทียบโอนเมื่อผู้เรียนมีการย้ายสถานศึกษาหรือเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา รวมทั้งใช้ในการ ประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม ในหลักสูตรนี้จึงมีการกำหนดรหัสของ ตัวชี้วัดชั้นปีและตัวชี้วัดช่วงชั้นไว้เพื่อใช้ในการดำเนินการต่าง ๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้ในการ จัดการเรียนรู้ให้ใช้ตัวชี้วัดแทน “ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง” ซึ่งทำให้ลดจำนวนผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังลงไป ช่วยให้ผู้สอนมีเวลาในการจัด การเรียนรู้ให้ผู้ได้เรียนรู้อย่างลุ่มลึกผ่านการได้ สัมผัส สัมพันธ์ เติบโตสถานการณ์ลงมือกระทำ เพื่อสร้างความรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนา ทักษะการแสวงหาความรู้สรุปความรู้ นำเสนอความรู้ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนอันเป็นความมุ่งหวังปลายทางของหลักสูตร

6.7 การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน เน้นการประเมิน ตามสภาพจริงให้มีการเป็นระดับคุณภาพของผู้เรียนมากขึ้น เพื่อให้เห็นเส้นทางในการพัฒนา ผู้เรียนรายบุคคลเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาและใช้ผลการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ส่วนการประเมินระดับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและการประเมินระดับชาติยังคงใช้ แนวทางการประเมินตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แต่มีการขยาย

รายละเอียดและแนวปฏิบัติชัดเจนมากขึ้น ทั้งในเรื่องการตัดสินผลการเรียน การให้ระดับผลการเรียน การเลื่อนชั้นการเข้าชั้น การรายงานผลการเรียน และการเทียบโอนผลการเรียน

6.8 การบริหารจัดการหลักสูตรได้มีการกำหนด ภารกิจของเขตพื้นที่และหน่วยงานต้นสังกัดในระดับท้องถิ่นในการสนับสนุน ดูแล ช่วยเหลือสถานศึกษาในสังกัดเพิ่มมากขึ้น โดยให้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นอัตลักษณ์ วัฒนธรรม สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านสิ่งที่มีความหมายสอดคล้องกับชีวิตและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ เพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา ให้เขตพื้นที่การศึกษาได้เข้าไปเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ศึกษานิเทศก์หรือนักวิชาการศึกษา ใช้กระบวนการชี้แนะเพื่อให้ครูได้คิดไตร่ตรองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของตนเองใช้กลไกการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based training) มีการสังเกตการณ์สอนและติดตามผลการสอนของครูโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น เพื่อนชี้แนะเพื่อน การศึกษาชั้นเรียน และเป็นการเรียนรู้ร่วมกันนอกจากนี้เขตพื้นที่และหน่วยงานในระดับท้องถิ่นยังมีบทบาทในการประเมินเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวมด้วย

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรที่วางอยู่บนทฤษฎีจะสะท้อนให้เห็นลักษณะของหลักสูตรที่ยึดสนามเป็นหลัก แต่ก็ยังมีลักษณะเฉพาะในทางด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม และจะเน้นที่การแก้ปัญหา การค้นคว้า ความเชื่อและความคิดของเพียเจต์และบรูเนอร์จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความพร้อมของผู้เรียน เพียเจต์ไม่ปฏิเสธความเป็นไปได้ของการเร่งให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม้มีความจำเป็นที่จะต้องไปเร่งเพราะจะทำให้ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี และเรียนรู้เร็วขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม แต่สำหรับ บรูเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่า ไม่ว่าวิชาใดที่สามารถนำมาสอนให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ชั้นของพัฒนาการ จึงทำให้ความพร้อมของเด็กไม่มีความจำเป็นเลยต่อการจัดเนื้อหาของหลักสูตร

ความเชื่อและความคิดของเพียเจต์ เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาทางสติปัญญาของเด็กจะช่วยนักพัฒนาหลักสูตรได้เป็นอย่างมากในการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละวัยเช่นเดียวกับแนวคิดของการพัฒนาทางสติปัญญาของบรูเนอร์ มาสโลว์ เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม เขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของชาวอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนแนวความคิดที่ว่า

การตอบสนองและแรงขับเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์เขามีความเชื่อความมนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการ พฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ มาสโลว์ได้มีการแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ และเสื้อผ้า

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการมั่นคงและความปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่นและต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

4. ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองเห็นตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ ซึ่งบุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง

5. ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและความสำเร็จของชีวิต (Self-Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริง เพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม เฮนรี ฟาโยล บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่ เฮนรี ฟาโยล (1841-1925) เป็นบิดา ของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ(Operational management theory) หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็นบิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เขาเชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และเขาสนใจที่จะศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Managerial activities) ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม 5 อย่าง คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชาหรือการ สั่งการ (Commanding) 4)การประสานงาน (Coordinating) 5)การควบคุม (Controlling)

เฮนรี ฟาโยล เป็นนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารองค์การของรัฐขนาดใหญ่ ได้นำเสนอหลักการที่เขาเรียกว่า หลักการจัดการ 14 ประการ (Fayol's Fourteen Principles of Management) ดังต่อไปนี้

1. การจัดแบ่งงาน (division of work) หลักการก็คือ การทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกันได้ มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคนเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็ต้องติดตามไปด้วยเช่นกัน

3. ความมีวินัย (discipline) ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพกฎเกณฑ์ขององค์การ การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์การก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ซึ่งสายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอด ๆ ไปแต่แต่ละคนจะรู้ว่าใครคือ เจ้านายของตน

5. เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์การจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียวกัน และจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์การนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์การจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์การเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว แต่องค์การนั้นก็จะต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและเป็นไปด้วยยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึง ระดับของการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การที่จะกระจายอำนาจ หรือจะรวมอำนาจเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้ มองเห็นความจำเป็นขององค์การที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (scalar chain) หมายถึง สายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็จะเป็นไปตามนี้ คือ จะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้าก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (order) หมายถึง คนก็ดีหรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็ดี จะอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในส่วนหนึ่งหมายความว่า

ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นคนป่วยงาน ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (equity) ในที่นี้ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตา และยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการมิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12. ความมั่นคง และสามัญฐานะของบุคลากร (stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่า การที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อย ๆ นั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน จะมีความราบรื่น และความเป็นปึกแผ่น

คาร์ล อาร์ โรเจอร์ จะเน้นการเรียนรู้ในประเด็นที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ บรรยากาศของการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่ไม่สนับสนุนในกิจกรรมการสอนที่ปฏิบัติกันอยู่นั้น เพราะเป็นการบังคับให้ผู้เรียนได้เรียน ในสิ่งที่ครูอยากจะให้เขารู้ จึงมีความเชื่อว่า การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อ สังคมนั้นหยุดอยู่กับที่ไม่เปลี่ยนแปลง คาร์ล อาร์ โรเจอร์ จะไม่เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร แต่เน้นถึงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่ เรียนรู้ ทำให้เกิดการ เรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. ความจริง หมายถึง ผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้จะต้องมีการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ หรือเป็นไปตามแก่นแท้ของตนเอง

2. การยอมรับและการให้เกียรติผู้เรียน หมายถึง ครูหรือผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ จะมีทัศนคติที่เกี่ยวกับการยอมรับ ไว้ใจ และให้เกียรติต่อความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นของผู้เรียน และผู้เรียนต้องยอมรับว่าบุคคลทุกคนต่างก็มีความหมายในตัวของตนเอง

3. ความเข้าใจ จะเป็นตัวเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี เป็นความเข้าใจที่เกิดจากความ เป็นกลางไม่มีอคติ ไม่มีการประเมินเข้ามาเกี่ยวข้อง ในทำนองรู้จักเอาใจเรามาใส่ใจเขา ไม่ตำหนิติเตียน

Tyler (1949, p.1 อ้างอิงใน ทศนีย์ บุญเติม, 2551, หน้า 30-41) ในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนต้องการจะบรรลุมีอะไรบ้าง
- 2.) ประสพการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะต้องมี
3. จัดประสพการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิผลได้อย่างไร
4. จะระบุอย่างไรว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดนั้นแล้วหรือไม่

Tyler ได้แนะนำว่า ครูควรจะให้ความสนใจกับประสพการณ์การเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ

ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะในการคิด
2. การช่วยให้ได้รับข้อเสนอเทศมา
3. การช่วยพัฒนาเจตคติเชิงสังคม
4. การช่วยพัฒนาประโยชน์หรือความสนใจของผู้เรียน Taba (1962 อ้างอิงใน ทศนีย์

บุญเติม, 2551, หน้า 37-38)

1. การวินิจฉัยความต้องการความจำเป็น (Diagnosis of needs)
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Formulation of objectives)
3. การคัดเลือกตัวเนื้อหาสาระ (Selection of content)
4. การกำหนดโครงสร้างวินิจฉัยความต้องการจำเป็น (Organization of content)
5. การคัดเลือกประสพการณ์ของการเรียนรู้ (Selection of learning experiences)
6. การกำหนดโครงสร้างของประสพการณ์ของการเรียนรู้ (Organization of learning experiences)
7. มีการกำหนดสิ่งที่จะมีการประเมินและวิธีการที่จะประเมินผลการเรียนรู้ (Determination of evaluate and of the ways and means of doing it)

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba จะเห็นได้ว่า กระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอนนี้อยู่ในกระบวนการขั้นตอนแรกของระบบการพัฒนาหลักสูตร คือ การเตรียมการใช้หลักสูตรเท่านั้น จากแนวคิดดังกล่าวจึงนำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ปรับขยายแนวความคิดของการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler และ Taba ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจะต้องเน้นด้านพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น

ขั้นที่ 1 มีการกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต (Goals, Objectives, and Domains)

ขั้นที่ 2 มีการออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design)

ขั้นที่ 3 มีการใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation)

ขั้นที่ 4 มีการประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation)

การพัฒนาหลักสูตรเน้นหนักไปในด้านพื้นฐานของหลักสูตร การเลือกกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยจะต้องมีความละเอียดรอบคอบในการเชื่อมโยงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียน การสอน การใช้วิธีการสอน การใช้ทรัพยากร การใช้สื่อ และวัสดุ อุปกรณ์ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน

ทัศนีย์ บุญเต็ม (2551, หน้า 11) ได้สรุปการพัฒนาหลักสูตรจากการที่ได้รวบรวมจากนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร ไว้ว่า

1. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หรือ การร่างวางแผนหลักสูตร หรือการทำหลักสูตร

ขึ้นมาใหม่จากภาวะที่ไม่ภาวะที่ไม่เคยมีหลักสูตรนี้อยู่เลย

2. การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) หรือการทบทวนหลักสูตร (curriculum revision) ที่มีอยู่ก่อนแล้วให้ดีขึ้นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ทัศนีย์ บุญเต็ม ได้กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการเชิงบรรยายเพื่อให้เข้าใจง่ายถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมดเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องในทุก ๆ ด้าน เช่น ประวัติหรือปรัชญาการศึกษา สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ผู้เรียน จิตวิทยา พัฒนาการ ทฤษฎีการเรียนรู้ธรรมชาติของเนื้อหา เป็นต้น รวมทั้งการประเมินความต้องการถึงความจำเป็นเพื่อให้รู้ข้อมูลต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ต่อจากนั้นจึงดำเนินการร่างหลักสูตรสำเร็จขึ้นมา เอกสารหลักสูตรหรือหลักสูตรแม่บท ซึ่งผลจากการที่ร่างหลักสูตรนี้อาจจะทำให้ได้ซึ่งเอกสารและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบหลักสูตรอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลของการร่างหลักสูตร คือ ประเมินบริบท

ขั้นตอนที่ 4 การใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอีกขั้นตอนของการแปลงหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนเพื่อให้การใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิผล คือ ผลผลิตของหลักสูตรหรือผู้ที่ผ่านหลักสูตร ต้องมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง ยังมีการประเมินระบบการใช้หลักสูตรอีกด้วย โดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร ซึ่งอาจจะจะต้องมีการประเมินทันที เช่น ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ประเมินผลกระทบที่มีต่อสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อลิษา สืบสิงห์ (2558) การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่ปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในมีการปฏิบัติร้อยละ 100 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ การศึกษาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน หรือท้องถิ่น 2) ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่พบมากที่สุด ได้แก่ ครูมีจำนวนไม่ครบตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน การจัดการเรียนรู้ไม่ตรงตามวิชาเอกและมีภาระงานนอกเหนือจากการจัดการเรียนรู้มาก และ 3) แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจากปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการวิเคราะห์หลักสูตรให้กับครูทุกคน

วิลาสินี กนกไกรทรัพย์ (2558, หน้า 69–72) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การสรุปการดำเนินงาน การปรับปรุงพัฒนา การบริหารหลักสูตรการดำเนินการบริหารหลักสูตร และการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร พบว่ามีเนื้อหาของหลักสูตรมากเกินไป แนวทางการพัฒนาคือ ควรมีการเรียนการสอนโดยจัดให้ครูสอนตรงตามวิชาเอก จะทำให้เกิดประสิทธิผลดี และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น 2) ด้านการนิเทศขาดการติดตามอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศน้อยครั้ง ควร มีแนวทางการจัดให้มีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) ด้านการสรุปและดำเนินงาน ยังขาดการสรุปผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง จึงควรให้มีการสรุปผลที่สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาได้จริง 4) ด้านการปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร ขาดการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องสภาพความเป็นจริง จึงควรรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นเอกสารเพื่อแจ้งให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาแต่ละครั้ง

อังสุมารินทร์ รูปงาม (2559) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับ ประถมศึกษาในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติตามก ทั่ง 7 ภารกิจ ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) ด้านการดำเนินการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา 5) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) ด้านการสรุปผล การดำเนินงาน และ 7) ด้านการปรับปรุงพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร ส่วนข้อมูล จากการสัมภาษณ์ พบว่า สถานศึกษาควรมีการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ควรมีการประสานร่วมมือกันในระบบ กลุ่ม ควรมีการประชุมวางแผน ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ควรมีการประเมินหลักสูตร และควรมีการปรับปรุงพัฒนา กระบวนการบริหารหลักสูตร

ศิริพงษ์ วิเศษสังข์ (2561) การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองมาคือด้านการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ 2. ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการจัดทำและสนับสนุนการพัฒนาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ 3. ข้อเสนอแนะในการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีส่วนร่วมและระดมทรัพยากรในการ บริหารหลักสูตร รับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ครู และนักเรียน เพื่อนำมาจัดทำเป็น แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ควรมีการจัดทำและประเมินหลักสูตร กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ ควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีแบบแผน ที่ชัดเจน มีการประเมินการใช้หลักสูตรจากสูตรจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้ครูทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและ การจัดการเรียนการสอนที่รับผิดชอบ

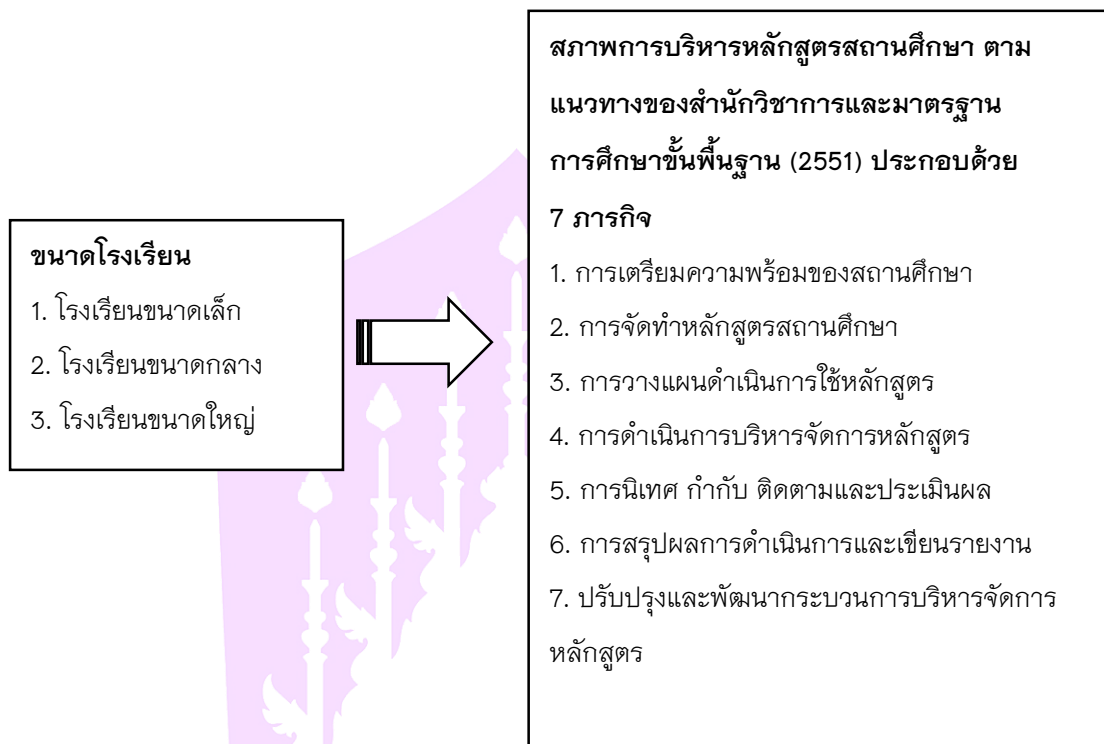
สุภาณี ชำนาญศรี (2563) การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เมื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สำหรับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการประเมินโครงการนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรวิเคราะห์โครงการนำร่อง โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ สถานศึกษาควรมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการรายงานผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาต่อเครือข่ายวิชาการทุกระดับ

Jerry (1996) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบกราฟฟิคที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรทำการรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดในการออกแบบกราฟฟิคที่จำเป็นต่อการศึกษาให้ได้มากที่สุด ก่อนจะดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร จากนั้นค่อยตั้งกรรมการขึ้นมาดำเนินงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบกันทั่วไป โดยหน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่ต้องสอดคล้องกับนโยบายการศึกษา แผนการจัดการศึกษาชาติ รวมถึงมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวทางของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร
4. การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
6. การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน
7. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 1,593 คน แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 126 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,467 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 310 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 62 คน ครูผู้สอนจำนวน 248 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) ตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 29 คน ครูผู้สอนจำนวน 116 คน โรงเรียนขนาดกลาง มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 116 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 16 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตามสถานภาพคือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน

ขนาดโรงเรียน คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และคุณวุฒิสูงสุด คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามแนวทางของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผน ดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน 7) ปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร โดยกำหนดจากเกณฑ์ต่อไปนี้โดยกำหนดจากเกณฑ์ ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรแกนกลางอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรแกนกลางอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรแกนกลางอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรแกนกลางอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรแกนกลางอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับบทความและรายงานการวิจัย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาตามแนวทางของ สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา (2552) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

2. ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางการสร้างเครื่องมือ โดยยึดกรอบ ตามแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามที่กำหนดไว้

4. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้างและการใช้ภาษา ให้ได้คำถามที่ครอบคลุมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำไปแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่

5.1 ดร.เกศราพรรณ พันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ อาจารย์สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยพะเยา

5.2 นางรัชกร เรือนดีบ คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

5.3 นายทิวากร จิตอารี ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนผู้บังคับบัญชาลูกเสือรถไ้ม้ก๊ะสัน

6. นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.50–1.00 ให้นำมาใช้และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถาม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจริงและมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จำนวน 30 คน

8. นำผลการทดลองมาหาค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่น (Reliability) ตามขั้นตอนวิธีของ Cronbach โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.969 เป็นไปตามเกณฑ์

9. จัดทำเครื่องมือแบบสอบถามให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

1. ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน
3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ทั้งหมด จำนวน 308 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.35
4. จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับนำไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วนำมาจัดการข้อมูล โดยมีวิธีการดังนี้

1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

1.2 กรอกแบบสอบถาม กำหนดตัวแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล

1.3 ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามดำเนินการดังนี้

2.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแจกเป็นรายชื่อ รายงานและภาพรวม โดยนำเสนอเป็นตาราง โดยเกณฑ์การให้คะแนน จากแบบสอบถาม 7 ด้าน ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ และแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้กำหนดคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ใน
ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0-1.50 หมายถึง มีสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ใน
ระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าความถี่ (Frequency)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ
F แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$S. D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S. D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
x แทน คะแนนแต่ละตัว
n แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม
 $\sum x$ แทน ผลรวม

3. สถิติที่ใช้หาเครื่องมือคุณภาพวิจัย

3.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและจุดประสงค์

(IOC: Index of item Objective Congruence) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและ

จุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_1^2}{s^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อเครื่องมือวัด

$\sum s_1^2$ แทน ผลรวมความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลทั้งหมด

4. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

4.1 สถิติ F-test หรือ One Way ANOVA เมื่อพบความแตกต่างกันทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของ (Scheffe's Method) ใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$F = \frac{Ms_b}{Ms_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)

Ms_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

Ms_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติ F-test หรือ ANOVA ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
p-value	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ใช้สถิติทดสอบรายค่า
f	แทน	ค่าความถี่
df	แทน	ค่าองศาอิสระ
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยความเบี่ยงเบนกำลังสอง
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่คำนวณได้
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาสูงสุด และขนาดโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ และค่าสถิติร้อยละ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยใช้ค่าสถิติ F-test ทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหาร	62	20.13
1.2 ครูผู้สอน	246	79.87
รวม	308	100
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
2.1 ปริญญาตรี	125	40.58
2.2 ปริญญาโท	183	59.42
รวม	308	100
3. ขนาดโรงเรียน		
3.1 ขนาดเล็ก	148	48.05
3.2 ขนาดกลาง	144	46.75
3.3 ขนาดใหญ่	16	5.20
รวม	308	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตำแหน่งครูผู้สอนมากที่สุด จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 79.87 รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.13 ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาสูงสุดมากที่สุดคือ ปริญญาโท จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 59.42 รองลงมา คือปริญญาตรี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 40.58 ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กมากที่สุด จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 48.05 รองลงมาโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 ลำดับสุดท้ายคือโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 โดยภาพรวม

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน	4.51	0.57	มากที่สุด	6
2	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.64	0.50	มากที่สุด	1
3	การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.57	0.54	มากที่สุด	3
4	การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.54	มากที่สุด	5
5	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	4.61	0.53	มากที่สุด	2
6	สรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน	4.35	0.69	มาก	7
7	ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.53	0.55	มากที่สุด	4
รวม		4.56	0.55	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.50) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.53) ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = 0.54) ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.55) ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.54) ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.51, S.D. = 0.57) และด้านสรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.69)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	โรงเรียนสร้างความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน	4.71	0.48	มากที่สุด	1
2	โรงเรียนสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน	4.60	0.57	มากที่สุด	4
3	บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.53	มากที่สุด	7
4	คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.17	0.66	มาก	9
5	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.61	0.52	มากที่สุด	3
6	โรงเรียนได้จัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นทางการเพียงพอแก่การนำไปใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.56	0.55	มากที่สุด	5

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
7	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน	4.68	0.50	มากที่สุด	2
8	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน รับทราบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.55	0.64	มากที่สุด	6
9	โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชน รับทราบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.23	0.69	มาก	8
รวม		4.51	0.57	มากที่สุด	

จากตาราง 3 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนสร้างความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.66)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	ผู้บริหาร ครู นักเรียนมีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการ จัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียน	4.65	0.48	มากที่สุด	9
2	ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการ จัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียน	4.18	0.66	มาก	15
3	โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย การจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชน	4.58	0.50	มากที่สุด	11
4	โรงเรียนนำข้อมูลสารสนเทศใช้ในการ วางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.65	0.48	มากที่สุด	10
5	หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้อง กับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.69	0.47	มากที่สุด	6
6	หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละชั้น มีการจัด สัดส่วนเวลาเรียนตามโครงสร้างของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.74	0.44	มากที่สุด	4

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
7	หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละชั้น มีการจัด สาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นตามโครงสร้าง ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.81	0.40	มากที่สุด	1
8	คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้ทั้งพื้นฐานและสาระการเรียนรู้ เพิ่มเติมมีความชัดเจน	4.78	0.42	มากที่สุด	2
9	คำอธิบายรายวิชามีการกำหนดสาระการ เรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	4.75	0.43	มากที่สุด	3
10	โรงเรียนมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดย การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการ เรียนรู้	4.45	0.72	มาก	14
11	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการจัดส่วนเวลา เรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.74	0.44	มากที่สุด	5
12	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ มีความหลากหลายสอดคล้องกับความ ถนัดความสนใจของผู้เรียน	4.57	0.52	มากที่สุด	13
13	โรงเรียนมีการวิเคราะห์คำอธิบาย รายวิชาเป็นรายปีหรือรายภาค รายหน่วยการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็น แผนการจัดการเรียนรู้	4.69	0.49	มากที่สุด	8
14	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างกลุ่มครู ที่ปรึกษากิจกรรม	4.69	0.47	มากที่สุด	7

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
15	โรงเรียนมีแผนการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วม กิจกรรมได้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.58	0.57	มากที่สุด	12
รวม		4.64	0.50	มากที่สุด	

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละชั้น มีการจัดสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.40) รองลงมาได้แก่ คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.66)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เขต 2 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	โรงเรียนได้จัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542	4.56	0.55	มากที่สุด	8
2	โรงเรียนจัดทำสาระการเรียนรู้ของกลุ่ม สาระหรือรายวิชาที่สอดคล้องกับความ ถนัด ความสนใจและความสามารถของ ผู้เรียน	4.62	0.54	มากที่สุด	7
3	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับ ความถนัดความสนใจ และความสามารถ ของผู้เรียน	4.52	0.53	มากที่สุด	10
4	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดและสรุปเป็น ความรู้และแนวคิดของตนเอง	4.52	0.53	มากที่สุด	11
5	โรงเรียนมีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริม ผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตาม ธรรมชาติ และเต็มศักยภาพที่ปรากฏเป็น หลักฐานและตรวจสอบได้	4.43	0.59	มาก	14
6	โรงเรียนมีการจัดระบบการวัดและ ประเมินผลตามความเป็นจริง	4.68	0.47	มากที่สุด	3

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
7	โรงเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบการเทียบ โอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ	4.71	0.48	มากที่สุด	2
8	โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ กิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	4.71	0.45	มากที่สุด	1
9	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากร ในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำหน้าที่แนะแนวให้กับ ผู้เรียน	4.66	0.50	มากที่สุด	5
10	โรงเรียนได้จัดทำแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและ ตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา	4.68	0.47	มากที่สุด	4
11	โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ใน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.55	0.60	มากที่สุด	9
12	โรงเรียนได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้ง ในและนอกสถานศึกษา	4.47	0.64	มาก	13
13	โรงเรียนได้จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพียงพอตามความเหมาะสมของผู้เรียน	4.51	0.58	มากที่สุด	12
14	โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับ สภาพของสถานศึกษาและชุมชน	4.32	0.64	มาก	15

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
15	โรงเรียนได้จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.64	0.51	มากที่สุด	6
รวม		4.57	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบการเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.48) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.64)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน
เขต 2 ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	โรงเรียนมีการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ	4.65	0.48	มากที่สุด	1
2	โรงเรียนมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วม	4.44	0.60	มาก	5
3	โรงเรียนรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปีการศึกษา	4.45	0.60	มาก	4
4	โรงเรียนจัดทำเอกสารการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างถูกต้องและตรวจสอบได้	4.49	0.55	มาก	3
5	โรงเรียนมีการเตรียมการด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก	4.58	0.50	มากที่สุด	2
รวม		4.52	0.54	มากที่สุด	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการเตรียมการด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.60)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น
เขต 2 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ภายในของโรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ร่วม	4.69	0.49	มากที่สุด	1
2	โรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับติดตามในสถานศึกษา	4.60	0.49	มากที่สุด	3
3	โรงเรียนจัดทำเอกสารหลักฐานนิเทศ กำกับ ติดตามที่เป็นปัจจุบัน	4.56	0.55	มากที่สุด	4
4	โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.56	0.55	มากที่สุด	5
5	โรงเรียนมีการจัดทำระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.65	0.63	มากที่สุด	2
รวม		4.61	0.53	มากที่สุด	

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม
และประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของ
โรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.49) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการ
จัดทำระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.53) ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล
($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.55)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนอง
เขต 2 ด้านสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปผลการ ดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ	4.39	0.61	มาก	1
2	โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและ ดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา	4.38	0.63	มาก	2
3	โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและ ดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต่อชุมชนเขตปกครอง	4.30	0.69	มาก	5
4	โรงเรียนดำเนินการประเมินผลการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาทุกภาคเรียน	4.32	0.75	มาก	4
5	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ การ ประเมิน ให้เป็นแนวทาง	4.34	0.75	มาก	3
รวม		4.35	0.69	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนอง เขต 2 ด้านสรุปผลการดำเนินการ และเขียน
รายงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.61) รองลงมา
ได้แก่ โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ
สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนจัดทำรายงาน
สรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง ($\bar{X} = 4.30$,
S.D. = 0.69)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน
เขต 2 ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1	โรงเรียนนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนา คุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	4.60	0.52	มากที่สุด	1
2	โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการ พัฒนาในปีต่อไป	4.57	0.52	มากที่สุด	2
3	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน การวางแผนพัฒนา	4.36	0.61	มาก	4
4	โรงเรียนมีการให้ความรู้เรื่อง กระบวนการบริหารหลักสูตรกับบุคลากร ที่เกี่ยวข้อง	4.57	0.55	มากที่สุด	3
รวม		4.53	0.55	มากที่สุด	

จากตาราง 9 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ
บริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.55)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนนำข้อมูลและปัญหาการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.60$,
S.D. = 0.52) รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
เพื่อการพัฒนาในปีต่อไป ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.52) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่
คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนก
ตาม ขนาดโรงเรียน โดยใช้ค่าสถิติ F-test ทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมรายด้าน

สภาพการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F
1. การเตรียมความพร้อม ของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.001	2	.000	.002
	ภายในกลุ่ม	14.124	305	.191	
	รวม	14.124	307		
2. การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.32	2	.016	.115
	ภายในกลุ่ม	10.381	305	.140	
	รวม	10.413	307		
3. การวางแผนดำเนินการ ใช้หลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.87	2	.044	.298
	ภายในกลุ่ม	10.832	305	.146	
	รวม	10.919	307		
4. การดำเนินการบริหาร จัดการหลักสูตร สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.051	2	.025	.123
	ภายในกลุ่ม	15.232	305	.206	
	รวม	15.283	307		
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.057	2	.029	.129
	ภายในกลุ่ม	16.414	305	.222	
	รวม	16.472	307		
6. สรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน	ระหว่างกลุ่ม	.476	2	.238	.639
	ภายในกลุ่ม	27.574	305	.373	
	รวม	28.051	307		

ตาราง 10 (ต่อ)

สภาพการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F
7. ปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.568	2	.284	1.334
	ภายในกลุ่ม	15.755	305	.213	
	รวม	16.323	307		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.024	2	.012	.079
	ภายในกลุ่ม	11.287	305	.153	
	รวม	11.311	307		

จากตาราง 10 พบว่า การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีด้านใดแตกต่างกัน

บทที่ 5

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปดังหัวข้อต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน และด้านสรุปผลดำเนินการ และเขียนรายงาน

1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่โรงเรียนสร้างความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน รองลงมาได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละชั้น มีการจัดสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาได้แก่ คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมมีความชัดเจน

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

1.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและ กิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมาได้แก่ โรงเรียนได้ปฏิบัติตาม ระเบียบการเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของ สถานศึกษาและชุมชน

1.4 ด้านการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการ ดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการเตรียมการด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการรองรับการ ประเมินคุณภาพภายนอก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการประเมินการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมี ส่วนร่วม

1.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมี การจัดทำระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

1.6 ด้านสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปผลการ ดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ สถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง

1.7 ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนนำ ข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการ

พัฒนาในปีต่อไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน พบว่าการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 สามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพัฒนาคุณภาพของการศึกษาตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าววว่า เน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาจะต้องมีการวางแผนพัฒนาตามสภาพปัญหา ความต้องการและให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศมาเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกัน ระหว่างบุคลากรภายในและบุคคลภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมความคิดเห็นในการวิเคราะห์สภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อช่วยกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อลิษา สืบสิงห์ (2558) การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่ปฏิบัติมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังสุมารินทร์ รุปราม (2559) การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติมาก ทั้ง 7 ภารกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ วิเศษสังข์ (2561) การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหาร

หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน การเปรียบเทียบสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ได้มีแนวทางในการ ดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่โรงเรียนทุกขนาด ตามนโยบายการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ประกอบกับมีความรู้ความเข้าใจในการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษา จึงส่งผลให้โรงเรียนทุกขนาดได้ดำเนินการบริหารงานหลักสูตร สถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาณี ชำนาญศรี (2563) การศึกษาการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาด สถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริม สร้างความตระหนักและ ประชาสัมพันธ์ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้ายคือ ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายในการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหากับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาค้นคว้าความรู้ จัดกิจกรรมในการศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายนอกจากสถานศึกษาต้นแบบ จัดทำแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือร่วมกับชุมชน ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริการแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา สร้างเครือข่ายเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาร่วมกัน

4. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินหลักสูตรที่ชัดเจน ร่วมกันจัดทำโครงการประเมินการใช้หลักสูตร ร่วมกับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการทุกฝ่าย สร้างความเข้าใจในการประเมินการใช้หลักสูตรกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาและสร้างเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพจริงโดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาหรือสร้างขึ้นวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ รายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรให้ทุกฝ่ายทราบ

5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้ายคือ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้ เช่นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจทำเป็นวารสารประชาสัมพันธ์ บทความวิจัย เป็นต้น

6. ด้านการสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และนำผลการนิเทศไปพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

7. ด้านปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยระดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน วิเคราะห์บริบทของชุมชน นำสู่การจัดทำแผนปฏิบัติการ และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2
2. ศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**.
กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**. สืบค้นเมื่อ
6 กรกฎาคม 2564, จาก <http://www.prachanimit.com/download/standard.pdf>
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ:
พิมพ์ลักษณ์.
- ชวลิต ชูกำแหง. (2551). **การพัฒนาหลักสูตร**. มหาสารคาม: ทีคิวพี.
- ทัศนีย์ บุญเต็ม. (2551). **การสร้างหลักสูตร**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธงชัย ช่อพฤกษา. (2548). **การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
กำแพงเพชร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นฤมล ยะของ. (2557). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ประเวศ เวชชะ. (2561). **การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
(พิมพ์ครั้งที่ 4)**. เชียงราย: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ปัญญา แก้วกัญญา. (2552). **การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่
การศึกษาเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด (2545). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ราชนนทร์ พุ่มแจ้. (2552). **ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,
มหาวิทยาลัยอีสาน, ขอนแก่น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2552). **จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนทัศน์ใหม่**

การพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

วิรุฬห์ เกิดภักดี. (2551). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัด**

กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วิโรจน์ สารรัตน์. (2553). **โรงเรียน การบริหารสู่ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้.**

กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

วิลาลินี กนกไกรทรัพย์. (2558). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา**

ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2.

วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.

ศิริพงษ์ วิเศษสังข์. (2561). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา**

ในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 28. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, สุรินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551ก). **แนวดำเนินงานของคณะกรรมการ**

เขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551ข). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร**

สถานศึกษาตามแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการบริหารจัดการ**

หลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). **หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา.**

มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสารคาม.

สุรรัตน์ คำฟอย. (2549). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตาม**

กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุภาณี ชำนาญศรี. (2563). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

หวน พันธุ์พันธ์. (2553). **นักบริหารมืออาชีพ**. นนทบุรี: พันธุ์พันธ์การพิมพ์.

อลิษา สืบสิงห์. (2558). **การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

อังสุมารินทร์ รูปงาม. (2559). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, เชียงใหม่.

Beauchamp, G. A. (1981). **Curriculums Theory** (4th ed.). Illinois: F.E. Peacock.

Drucker, P. F. (1998). **Management challenges for 2nd century**. New York: Harper Business.

Fesler, J. W. and Kettl, D. F. (1991). **The Politics of The Administrative Process**. New Jersey: Chatham House.

Fayol, H. (1979). **General and Industrial Management**. London: Sir Isaac Pitman and Sons.

Jerry, E. (1996). A Process for Effective Graphic Design Curriculum Development.

Dissertation Abstract International, 11(4). 4254–A.

Trump, J. L., and Miller, D. E. (1968). **Secondary School Curriculum Improvement**. Boston: Allyn and Bacon.

Tyler, R. W. (1957). **The curriculum then and now**. New Jersey: Educational Testing Service.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 11 แสดงกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนขนาดเล็ก			
ที่	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
1	ศรีสระวงศ์		2
2	บ้านป่าหัด	1	1
3	บ้านปางยาง	1	3
4	บ้านผาเวียง		2
5	จอมแจ้งวิทยาคาร	1	2
6	บ้านดอนมูล (ศิลาเพชร)	1	3
7	บ้านสกาดใต้		2
8	จตุรราษฎร์ศึกษา	1	3
9	บ้านยู้ง	1	3
10	บ้านน้ำฮาว		1
11	บ้านนาฝ้า	1	3
12	บ้านถ่อน		3
13	บ้านสบหนอง		1
14	บ้านปาง	1	2
15	ชุมชนไตรคามราษฎร์บำรุง	1	3
16	บ้านสบซุ่น	1	2
17	บ้านนาหูนสอง		2
18	บ้านสันเจริญ		1
19	บ้านแหน	1	2
20	บ้านก้ง (มงคลประชารังสรรค์)	1	2
21	บ้านเลี้ยว		2

22	ไตรราษฎร์วิทยา	1	2
23	บ้านเชียงแล นาทราย(คุรุราษฎร์รังสฤษฏ์)		3
24	บ้านท่าค้ำ(ไตรราษฎร์บำรุง)	1	3
25	ชุมชนบ้านดอนตัน	1	3
26	บ้านคัวะ	1	3
27	บ้านนาหูน 1-ปิตุราษฎร์		1
28	เพียงหลวง 7 ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราช กัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี		3
29	บ้านน้ำลาด		2
30	บ้านแพะกลาง	1	3
31	บ้านน้ำพิ		2
32	บ้านปอน		1
33	บ้านน้ำสอ	1	3
34	ชุมชนเจดีย์เชียงใหม่		3
35	บ้านกอก	1	2
36	บ้านหนอง		1
37	บ้านใหม่	1	3
38	บ้านดอนสบเปือ	1	3
39	ไตรคามวิทยา		2
40	บ้านเกวต	1	2
41	ธาราบรรพต		2
42	บ้านดอนแก้ว	1	3
43	บ้านพร้าวกลาง	1	3
44	บ้านยอดดอยวัฒนา		3
45	บ้านปางกอม	1	3
46	บ้านผาหลัก	1	2

47	บ้านห้วยโก๋น	1	3
48	บ้านห้วยทรายขาว	1	2
49	บ้านกอกจูน		2
50	บ้านน้ำบัวพัฒนา	1	3
รวม		29	116
โรงเรียนขนาดกลาง			
ที่	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
51	บ้านทุ่งกวาว	1	4
52	บ้านนางค์	1	4
53	ปากกลางมิตรภาพที่ 166	2	5
54	สหราษฎร์บำรุง	1	5
55	วรรณคร	2	6
56	ชุมชนศิลาแลง	1	5
57	สกาดพัฒนา	1	5
58	บ้านส้าน(คุรุราษฎร์รังสรรค์)	1	5
59	ตาลชุมมิตรภาพที่ 186	1	4
60	ราชปิโยรสฯ ยุพราชานุสรณ์	1	5
61	บ้านสบเป็ด	1	5
62	บ้านน้ำโหม่งปางสา	1	4
63	ไทยรัฐวิทยา98(บ้านงอบ)	1	4
64	ชุมชนบ้านทุ่งช้าง	1	4
65	บ้านปางแก	1	5
66	บ้านน้ำเสียง	1	4
67	บ้านสบกอน	1	5
68	ชุมชนรัชดาภิเษกมิตรภาพที่ 115	1	4

69	บ้านส้ว	1	5
70	บ้านสบมาง	1	4
71	บรรณโคกิชฐ์	1	5
72	บ้านสองแคว	1	4
73	สมาคมพยาบาลไทย	2	6
74	บ้านห้วยฟอง	1	5
75	บ้านน้ำรีพัฒนา	1	4
รวม		28	116
โรงเรียนขนาดใหญ่			
ที่	โรงเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน
76	บ้านปรางค์	3	8
77	บ้านท่าวังผา	2	8
รวม		5	16

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, 2564

ภาคผนวก ข แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาน่าน เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2 ตามแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร 4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน 7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการใช้หลักสูตรของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อทุกตอน ตามสถานภาพที่ท่านเห็นว่าเป็นจริง เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

งานวิจัยนี้จะสำเร็จไม่ได้หากปราศจากความร่วมมือจากท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

(นายไกรสร ปทุมไพโรจน์)

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไป

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่ง

- ครู
- ผู้บริหารสถานศึกษา

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท

3. ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก
- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. ให้กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับปฏิบัติการของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และตอบคำถามปลายปิดด้านข้อเสนอแนะในตอนท้ายของแต่ละขั้นตอนของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามสภาพที่ปรากฏจริงในสถานศึกษาของท่าน
2. ระดับการปฏิบัติของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ
ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	1) การเตรียมความพร้อม					
	โรงเรียนสร้างความตระหนักในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน					
	โรงเรียนสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน					
	บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
	คณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
	คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการและคณะกรรมการกลุ่มสาระ มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
	โรงเรียนได้จัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบเพียงพอแก่การนำไปใช้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
	แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน					
	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน รับทราบการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2	2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
	ผู้บริหาร ครู นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน					
	ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน					
	โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน					
	โรงเรียนนำข้อมูลสารสนเทศใช้ในการวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
5	หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
6	หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละชั้น มีการจัดสัดส่วนเวลาเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
7	หลักสูตรสถานศึกษาแต่ละชั้น มีการจัดสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
8	คำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐานและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมมีความชัดเจน					
9	คำอธิบายรายวิชามีการกำหนดสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
10	โรงเรียนมีการจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้					
11	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการจัดสัดส่วนเวลาเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
12	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับความถนัดความสนใจของผู้เรียน					
13	โรงเรียนมีการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาเป็นรายปีหรือรายภาค รายหน่วยการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้					
14	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างกลุ่มครูที่ปรึกษากิจกรรม					
15	โรงเรียนมีแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมได้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล					
1	3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนได้จัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542					
2	โรงเรียนจัดทำสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระหรือรายวิชาที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัดความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน					
4	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ คิดและสรุปเป็นความรู้และแนวคิดของตนเอง					
5	โรงเรียนมีการสอนซ่อมเสริมและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพที่ปรากฏเป็นหลักฐานและตรวจสอบได้					
6	โรงเรียนมีการจัดระบบการวัดและประเมินผลตามความเป็นจริง					
7	โรงเรียนได้ปฏิบัติตามระเบียบการเทียบโอนผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ					
8	โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
9	โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำหน้าที่แนะแนวให้กับผู้เรียน					
10	โรงเรียนได้จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา					
11	โรงเรียนมีการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
12	โรงเรียนได้สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
13	โรงเรียนได้จัดให้มีสื่อการเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพียงพอตามความเหมาะสมของผู้เรียน					
14	โรงเรียนมีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาที่หลากหลายเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและชุมชน					
15	โรงเรียนได้จัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
	4) การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา					
1	โรงเรียนมีการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ตามแผนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ					
2	โรงเรียนมีการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ระบบการมีส่วนร่วม					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3	โรงเรียนรายงานผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี การศึกษา					
4	โรงเรียนจัดทำเอกสารการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อย่างถูกต้องและตรวจสอบได้					
5	โรงเรียนมีการเตรียมการด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อ การรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก					
1	5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม					
2	โรงเรียนจัดทำแผนงาน/โครงการนิเทศ กำกับติดตามใน สถานศึกษา					
3	โรงเรียนจัดทำเอกสารหลักฐานนิเทศ กำกับ ติดตามที่เป็น ปัจจุบัน					
4	โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล					
5	โรงเรียนมีการจัดทำระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล					
1	6) สรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ					
2	โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา					
3	โรงเรียนจัดทำรายงานสรุปและดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาต่อชุมชนเขตปกครอง					
4	โรงเรียนดำเนินการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาทุก ภาคเรียน					
5	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ การประเมิน ให้เป็นแนวทาง					
1	7) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา โรงเรียนนำข้อมูลและปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
2	โรงเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเพื่อการพัฒนาในปีต่อไป					
3	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา					
4	โรงเรียนมีการให้ความรู้เรื่องกระบวนการบริหารหลักสูตรกับ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง					

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ไกรสร ปทุมไพโรจน์
วัน เดือน ปี เกิด	22 มกราคม 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดน่าน
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2557 ค.บ. (คณิตศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	130 หมู่ 10 ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
ผลงานตีพิมพ์	ไกรสร ปทุมไพโรจน์. (2565). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 10(1).

